

Bijlage

Overzicht wet- en regelgeving cybersecurity

In de kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Voorbereiden op digitale ontwrichting'¹ en de beleidsreactie CSBN 2020² is toegezegd in samenspraak met de betrokken departementen de huidige wettelijke taken en bevoegdheden in kaart te brengen die het mogelijk maken informatie te delen met of in het uiterste geval in te grijpen op de digitale weerbaarheid bij rijksoverheid, vitale aanbieders en niet-vitale organisaties.

Naar aanleiding hiervan is met de betrokken departementen een inventarisatie uitgevoerd om voornoemde wettelijke taken en bevoegdheden in beeld te brengen. Daarbij is de wetgeving over de taken of bevoegdheden van een minister, sectorale toezichthouder of andere rijksoverheidsorganisatie, die het mogelijk maakt om in geval van een digitale dreiging of incident daaromtrent informatie te delen met of indien noodzakelijk te interveniëren bij bovenbedoelde organisaties, in kaart gebracht. Voor wat betreft het interveniëren kan men bijvoorbeeld denken aan het geven van een bindende aanwijzing, het opleggen van een last onder bestuursdwang of het opleggen van een bestuurlijke boete.

In dit overzicht is per sector aangegeven wat de meest relevante wettelijke bepalingen zijn met betrekking tot het interveniëren en het delen van informatie in geval van een digitale dreiging, kwetsbaarheid of incident. Onder interveniëren zijn ook delegatiebepalingen opgenomen met daarin de bevoegdheid van de betrokken minister om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur (AMvB) nadere regels te stellen. Ook zijn in dit overzicht de meest relevante wettelijke verplichtingen van organisaties weergegeven, nu de niet-naleving daarvan vaak een vereiste is om te kunnen interveniëren.

Er is zowel gekeken naar sectorspecifieke wetgeving, generieke wetgeving alsook noodwetgeving. In dit overzicht is mede wetgeving opgenomen die toeziet op generieke crisissituaties, waaronder ook de digitale weerbaarheid kan vallen.

Het overzicht betreft verordeningen, wetten in formele zin, AMvB's en (ministeriële) regelingen.

De in dit overzicht genoemde wetgeving is telkens – tenzij anders aangegeven – onderverdeeld in (a) de wettelijke verplichtingen die er zijn voor de verschillende organisaties, (b) de mogelijkheden tot interveniëren bij bovenbedoelde organisaties door de rijksoverheid en (c) de mogelijkheden tot informatiedeling met bovenbedoelde organisaties door de rijksoverheid.

Voor wat betreft de bepalingen uit de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) en de sectorale wetgeving zijn met betrekking tot de wettelijke verplichtingen in relatie tot het toezicht, ook de bepalingen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. Voor wat betreft de informatiedeling zijn uiteraard ook de bepalingen uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG van toepassing.

Deze inventarisatie heeft geen betrekking op de taken en bevoegdheden van overheidsdiensten in het kader van de strafrechtelijke opsporing van cybergerelateerde delicten.

Indeling:

1. Algemene wetgeving op het gebied van cybersecurity
2. Noodwetgeving
3. Rijksoverheid
4. Energie
5. Telecom
6. Vervoer
7. Nucleair
8. Drinkwater
9. Keren en beheren water
10. Financiële ondernemingen
11. Gezondheidszorg

¹ Kamerstukken II 2019/20, 26 643, nr. 673.

² Kamerstukken II 2019/20, 26 643, nr. 695.

1. Algemene wetgeving op het gebied van cybersecurity

Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni)

Wettelijke verplichtingen vitale aanbieders³ en digitaalendienstverleners

- Artikel 7 (zorgplicht): de aanbieder van een essentiële dienst (aed) en de digitaalendienstverlener nemen passende en evenredige technische en organisatorische maatregelen om de risico's voor de beveiliging van hun netwerk- en informatiesystemen te beheersen.
- Artikel 8: de aed en de digitaalendienstverlener nemen passende maatregelen om incidenten die de beveiliging van de voor de verlening van de betrokken dienst gebruikte netwerk- en informatiesystemen aantasten, te voorkomen en de gevolgen van dergelijke incidenten zo veel mogelijk te beperken, teneinde de continuïteit van die dienst te waarborgen.
- Artikel 10 (meldplicht): meldplicht voor de aangewezen vitale aanbieder (waaronder aed) bij de minister van JenV bij (a) een incident met aanzienlijke gevolgen voor de continuïteit van de door hem verleende dienst en (b) een inbreuk op de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen die aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de continuïteit van de door hem verleende dienst (lid 1), meldplicht aed's bij bevoegde autoriteit c.q. toezichhouder bij incidenten met aanzienlijke gevolgen voor de continuïteit van door hen verleende dienst (lid 2) en meldplicht aed bij een incident bij een digitale dienstverlener bij minister JenV en bevoegde autoriteit, als dat incident aanzienlijke gevolgen heeft voor de continuïteit van zijn essentiële dienst (lid 3).
- Artikel 12: desgevraagd (na melding artikel 10) verstrekken van overige gegevens door aangewezen vitale aanbieder aan minister van JenV.
- Artikel 13: meldplicht voor digitaalendienstverleners bij CSIRT voor digitale diensten en bevoegde autoriteit in geval van incidenten met aanzienlijke gevolgen voor hun dienstverlening.
- Artikel 14: desgevraagd (na melding artikel 13) verstrekken van overige gegevens door digitaalendienstverlener aan CSIRT voor digitale diensten.

Interveniëren

- Artikel 4, lid 3: de bevoegde autoriteit, bedoeld in lid 1 of 2, heeft voor wat betreft de aed's in de betrokken sector, of voor de digitaalendienstverleners, tot taak zorg te dragen voor de bestuursrechtelijke handhaving van het bepaalde in deze wet.
- Artikel 20, lid 3: de minister van JenV kan, als een vitale aanbieder of organisatie van de rijksoverheid onvoldoende gevolg geeft aan een door de minister gegeven advies, de in lid 2 bedoelde gegevens (vertrouwelijke gegevens die herleid kunnen worden tot een aanbieder) uit dat advies verstrekken aan de bevoegde autoriteit of de vakminister.
- Artikel 20, lid 4, aanhef en sub a: de minister van JenV verstrekt, voor zover dat noodzakelijk is om ernstige maatschappelijke gevolgen te voorkomen of te beperken, vertrouwelijke tot een aanbieder herleidbare gegevens aan de bevoegde autoriteit of de vakminister.
- Artikel 21, lid 3: CSIRT voor digitale diensten kan, als een digitaalendienstverlener onvoldoende gevolg geeft aan een door het CSIRT voor digitale diensten gegeven advies, de in lid 2 bedoelde gegevens (vertrouwelijke gegevens die herleid kunnen worden tot een digitaalendienstverlener) uit dat advies verstrekken aan de bevoegde autoriteit of de minister van EZK.
- Artikel 21, lid 4: het CSIRT voor digitale diensten verstrekt, voor zover dat noodzakelijk is om ernstige economische of sociale gevolgen te voorkomen of te beperken, onverwijld gegevens als bedoeld in lid 2 aan de bevoegde autoriteit of de vakminister.
- Artikel 26: de bevoegde autoriteit kan – om te onderzoeken of is voldaan aan artikelen 7, 8, 9 – een aed verplichten tot een beveiligingsaudit.
- Artikel 27: de bevoegde autoriteit kan een aed of digitaalendienstverlener die niet voldoet aan artikelen 7 of 8 of aan de nadere regels, bedoeld in artikel 9, door middel van het geven van een aanwijzing verplichten om binnen een daarbij gestelde redelijke termijn de daarbij omschreven maatregelen te nemen.
- Artikel 28 jo artikel 5:32, lid 1 Awb: bevoegde autoriteit is bevoegd tot het aan aed of digitaalendienstverlener opleggen van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van het bepaalde in deze wet en artikel 5:20, lid 1, Awb.

³ Vitale aanbieders betreffen o.g.v. de Wbni aanbieders van essentiële diensten (aangewezen in artikel 2 Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Bbni)) en aanbieders van andere diensten waarvan de continuïteit van vitaal belang is voor de Nederlandse samenleving.

- Artikel 29: de bevoegde autoriteit is bevoegd tot het aan aed of digitaledienstverlener opleggen van een bestuurlijke boete ter handhaving van het bepaalde in deze wet en artikel 5:20, lid 1, Awb.

Informatiedeling/bijstandverlening

- Artikel 3, lid 1: de minister van JenV heeft, ter voorkoming of beperking van het uitvallen van de beschikbaarheid of verlies van integriteit van netwerk- en informatiediensten van vitale aanbieders en van andere aanbieders die onderdeel zijn van de rijksoverheid, ter verdere versterking van de digitale weerbaarheid van de Nederlandse samenleving en ter uitvoering van de NIB-richtlijn, de volgende taken:
 - (b) voor aed's: de in bijlage I, onder 2, van de NIB-richtlijn⁴ genoemde taken van het CSIRT;
 - (c) het bijstaan van vitale aanbieders en van andere aanbieders die onderdeel zijn van de rijksoverheid bij het treffen van maatregelen om de continuïteit van hun diensten te waarborgen of te herstellen;
 - (d) het informeren en adviseren van deze aanbieders en anderen in en buiten Nederland over dreigingen en incidenten m.b.t. netwerk- en informatiesystemen van vitale aanbieders en van andere aanbieders die onderdeel zijn van de rijksoverheid;
 - (e) het verrichten van analyses en technisch onderzoek t.b.v. genoemde taken, n.a.v. dreigingen of incidenten of aanwijzingen daarvoor, niet zijnde onderzoek naar personen of organisaties die voor die dreigingen of incidenten verantwoordelijk zijn.
- Artikel 3, lid 2: de minister van JenV heeft ter voorkoming van nadelige maatschappelijke gevolgen in en buiten Nederland, tot taak: het verstrekken van ingevolge lid 1, onder e, verkregen gegevens over dreigingen en incidenten m.b.t. andere netwerk- en informatiesystemen dan die van vitaal en Rijk aan
 - (a) organisaties die objectief kenbaar tot taak hebben om andere organisaties of het publiek daarover te informeren (OKTT's);
 - (b) CSIRT's;
 - (c) andere computercrisisteams, aangewezen bij ministeriële regeling⁵;
 - (d) aanbieders van internettoegangs- en internetcommunicatiediensten t.b.v. het informeren van gebruikers van die diensten.
- Artikel 3, lid 3: de minister van JenV heeft tot taak de behandeling van vrijwillige meldingen bedoeld in artikel 16.
- Artikel 4, lid 4: het CSIRT voor digitale diensten heeft voor wat betreft de digitaledienstverleners de in bijlage I, onder 2, van de NIB-richtlijn genoemde taken.
- Artikel 16: de minister van JenV neemt een vrijwillige melding van een betrokken dienstverlener in behandeling bij een incident met aanzienlijke gevolgen voor de continuïteit van een dienst, die niet vallen onder de meldplicht van artikel 10 of 13.
- Artikel 20, lid 1: de minister van JenV verstrekt, ter uitvoering van de in artikel 3 genoemde taken, geen vertrouwelijke gegevens m.b.t. een aanbieder als (a) de geheimhouding onvoldoende is gewaarborgd, of (b) onvoldoende is gewaarborgd dat zij uitsluitend worden gebruikt voor het doen waarvan zij worden verstrekt.
- Artikel 20, lid 2: vertrouwelijke gegevens die herleid kunnen worden tot een aanbieder kunnen, ter uitvoering van de in artikel 3 genoemde taken, zonder diens toestemming uitsluitend worden verstrekt ter voorkoming of beperking van een verstoring van het maatschappelijk verkeer, aan: (a) CSIRT's (b) andere bij ministeriële regeling aangewezen computercrisisteams (c) de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.
- Artikel 20, lid 4, aanhef en sub b: de minister van JenV kan vertrouwelijke tot een aanbieder herleidbare gegevens, voor zover dat noodzakelijk is om ernstige maatschappelijke gevolgen te voorkomen of te beperken, na raadplegen van de betrokken aanbieder, verstrekken aan andere organisaties of over die gegevens mededelingen doen aan het publiek.
- Artikel 21, lid 1: ter uitvoering van de in bijlage I, onder 2, van de NIB-richtlijn genoemde taken verstrekt het CSIRT voor digitale diensten geen vertrouwelijke gegevens m.b.t. een digitaledienstverlener als (a) de geheimhouding onvoldoende is gewaarborgd (b) onvoldoende is gewaarborgd dat zij uitsluitend worden gebruikt voor het doen waarvan zij worden verstrekt.
- Artikel 21, lid 2: vertrouwelijke gegevens die herleid kunnen worden tot een digitaledienstverlener, kunnen, ter uitvoering van de in artikel 4, lid 4, genoemde taken, zonder diens toestemming uitsluitend worden verstrekt ter voorkoming of beperking van een

⁴ Richtlijn (EU) 2016/1148 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 houdende maatregelen voor een hoog gemeenschappelijk niveau van beveiliging van netwerk- en informatiesystemen in de Unie.

⁵ Regeling aanwijzing computercrisisteams.

- verstoring van het maatschappelijk verkeer, aan: (a) CSIRT's (b) andere bij ministeriële regeling aangewezen computercrisisteam (c) de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.
- Artikel 22: de bevoegde autoriteit verstrekt, ter uitvoering van de in artikel 4, lid 3, genoemde taak, geen vertrouwelijke gegevens m.b.t. een aed of digitaal dienstverlener die zij ingevolge deze wet verkrijgt, als (a) de geheimhouding van die gegevens onvoldoende is geborgd of als (b) onvoldoende is gewaarborgd dat zij uitsluitend worden gebruikt voor het doel waarvoor zij worden verstrekt.
 - Artikel 23: onverminderd artikel 20, lid 4, onder b, kan de bevoegde autoriteit, na raadpleging van de betrokken aanbieder (a) als publieke bewustwording nodig is om een incident te voorkomen of een lopend incident te beheersen: het publiek informeren over een gemeld incident als bedoeld in artikel 10, lid 1, a, of vorderen dat de aanbieder dat doet, (b) idem of wanneer de openbaarmaking anderszins in het algemeen belang is: het publiek informeren over een gemeld incident als in artikel 13, lid 1, of vorderen dat de digitaal dienstverlener dit doet.

Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Bbni)

Wettelijke verplichting

- Artikel 5: het is verboden te handelen in strijd met de artikelen 2, 3 en 4, lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) 2018/151 van de Commissie van 30 januari 2018 tot vaststelling van toepassingsbepalingen voor Richtlijn (EU) 2016/1148 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de nadere specificatie van de door digitaal dienstverleners in aanmerking te nemen elementen voor het beheer van de risico's in verband met de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen en van de parameters om te bepalen of een incident aanzienlijke gevolgen heeft (PbEU 2018, L 26).

Wet op inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017)

Wettelijke verplichtingen diensten (AIVD en MIVD)

- Artikelen 8 en 10: limitatieve opsomming taken van de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD).
- Artikelen 17 t/m 31: verplichtingen met betrekking tot de verwerving en verwerking van gegevens door de diensten (o.a. doelbinding, noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit, zorgplicht, meldplicht en verslagleggingsplicht).
- Artikelen 65 en 68 t/m 70 en 135: verplichtingen met betrekking tot de verstrekking van gegevens door de diensten (o.a. derde-partijregel, aantekening van verstrekking persoonsgegevens en geheimhoudingsplicht).

Interveniëren⁶

Bevoegdheden gericht op het verzamelen van gegevens:

- Artikel 38: bevoegdheid diensten tot het al dan niet met gebruikmaking van een technisch hulpmiddel stelselmatig verzamelen van gegevens omtrent personen uit voor eenieder toegankelijke informatiebronnen (met toestemming van de betrokken minister).
- Artikel 39: bevoegdheid diensten zich bij de uitvoering van hun taak, dan wel ter ondersteuning van een goede taakuitvoering, voor het verzamelen van gegevens te wenden tot bestuursorganen, ambtenaren en voorts eenieder die geacht wordt de benodigde gegevens te kunnen verstrekken.
- Artikel 40, lid 1: bevoegdheid diensten tot het (a) observeren en in het kader daarvan vastleggen van gegevens betreffende gedragingen van natuurlijke personen of gegevens betreffende zaken, al dan niet met behulp van observatie- en registratiemiddelen, (b) het volgen en in het kader daarvan vastleggen van gegevens betreffende natuurlijke personen of zaken, al dan niet met behulp van volgmiddelen, plaatsbepalingsapparatuur en registratiemiddelen.

⁶ In de Wiv 2017 is het onderscheid tussen interveniëren en informatiedeling niet altijd te maken. Informatiedeling kan ook een versturende maatregel zijn. De diensten beschikken voorts niet over de wettelijke bevoegdheid tot handhaving.

- Artikel 41, lid 1: bevoegdheid diensten tot de inzet van natuurlijke personen, al dan niet onder dekmantel van een aangenomen identiteit of hoedanigheid, die onder verantwoordelijkheid en onder instructie van een dienst zijn belast met het gericht gegevens verzamelen omtrent personen en organisaties die voor de taakuitvoering van de dienst van belang kunnen zijn.
- Artikel 42, lid 1: bevoegdheid diensten tot het, al dan niet met behulp van een technisch hulpmiddel (a) doorzoeken van besloten plaatsen; (b) doorzoeken van gesloten voorwerpen; (c) verrichten van onderzoeken aan een voorwerp gericht op de vaststelling van de identiteit van een persoon.
- Artikel 43, lid 1: bevoegdheid diensten tot het verrichten van DNA-onderzoek op basis van celmateriaal op voorwerpen ten behoeve van (a) het vaststellen van de identiteit van een persoon (b) de verificatie van de identiteit van een persoon.
- Artikel 44, lid 1: bevoegdheid diensten tot het openen van brieven en andere geadresseerde zendingen, zonder goedvinden van de afzender of de geadresseerde, indien de rechtbank Den Haag daartoe, op verzoek van het hoofd van de dienst, een last heeft afgegeven.
- Artikel 45, lid 1: bevoegdheid diensten tot (a) het verkennen van de technische kenmerken van geautomatiseerde werken die op een communicatienetwerk zijn aangesloten (b) het al dan niet met gebruikmaking van een technisch hulpmiddel, valse signalen, valse sleutels, valse hoedanigheid of door tussenkomst van het geautomatiseerd werk van een derde, binnendringen in een geautomatiseerd werk.
- Artikel 47, lid 1: bevoegdheid diensten tot het met een technisch hulpmiddel gericht aftappen, ontvangen, opnemen en afluisteren van elke vorm van gesprek, telecommunicatie of gegevensoverdracht door middel van een geautomatiseerd werk, ongeacht waar een en ander plaatsvindt. Tot de bevoegdheid, bedoeld in de eerste volzin, behoort tevens de bevoegdheid om versleuteling van de gesprekken, telecommunicatie of gegevensoverdracht ongedaan te maken.
- Artikel 48, lid 1: bevoegdheid diensten tot het met een technisch hulpmiddel onderzoeksopdrachtgericht aftappen, ontvangen, opnemen en afluisteren van elke vorm van telecommunicatie of gegevensoverdracht door middel van een geautomatiseerd werk (etc.).
- Artikel 49, lid 1: bevoegdheid diensten tot onderzoek aan de gegevens die door de uitoefening van bevoegdheid, bedoeld in artikel 48, zijn verworven, met het oog op (a) het vaststellen van de kenmerken en de aard van de telecommunicatie (b) het vaststellen van de identiteit van de persoon of organisatie behorende bij de telecommunicatie.
- Artikel 50, lid 1: bevoegdheid diensten tot (a) het selecteren van de gegevens die door de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 48 zijn verzameld (b) het toepassen van geautomatiseerde data-analyse als bedoeld in artikel 60 ten aanzien van de ingevolge artikel 48 verzamelde gegevens anders dan die welke de inhoud van de desbetreffende telecommunicatie betreft.
- Artikel 54, lid 1: bevoegdheid diensten zich te wenden tot (a) een aanbieder van een communicatiedienst met de opdracht gegevens te verstrekken die betrekking hebben op de telecommunicatie van een gebruiker die door de aanbieder als onderdeel van de door hem verleende communicatiedienst ten behoeve van een gebruiker is opgeslagen (b) een persoon of instantie die in het kader van de uitoefening van een beroep of bedrijf de opslag verzorgt van door derden via geautomatiseerde werken verwerkte gegevens en waartoe voor die derde rechtstreeks geautomatiseerde toegang bestaat, met de opdracht de desbetreffende gegevens te verstrekken.
- Artikel 55, lid 1: bevoegdheid diensten zich te wenden tot een aanbieder van een communicatiedienst met de opdracht gegevens te verstrekken over een gebruiker en over het communicatieverkeer dat met betrekking tot die gebruiker voor of op het tijdstip van de opdracht heeft plaatsgevonden dan wel na dat tijdstip zal plaatsvinden. Bij AMvB worden de gegevens aangewezen waarop de opdracht betrekking kan hebben.
- Artikel 56, lid 1: bevoegdheid diensten zich te wenden tot een aanbieder van een communicatiedienst met de opdracht gegevens te verstrekken ter zake van (a) naam, adres, postcode, woonplaats, nummer, technisch kenmerk en soort dienst van een gebruiker, alsmede (b) naam, adres, postcode, woonplaats van degene die de rekening betaalt voor de communicatiedienst die de gebruiker ter beschikking heeft of heeft gehad en het daartoe gebruikte bankrekeningnummer dan wel betalingsmiddel.
- Artikel 57: bevoegdheid diensten in het kader van de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in de artikelen 47, lid 1, tweede volzin, en 48, lid 1, tweede volzin, zich te wenden tot degene van wie redelijkerwijs vermoed wordt dat hij kennis draagt van de wijze van versleuteling van de desbetreffende gesprekken, telecommunicatie of gegevensoverdracht met de opdracht alle noodzakelijke medewerking te verlenen tot het ontsleutelen van de gegevens door hetzij deze kennis ter beschikking te stellen, hetzij de versleuteling ongedaan

te maken. Een opdracht ziet niet op het inbouwen van het afzwakken van de encryptie van de systemen of op het inbouwen van toegang tot de systemen om ontsleutelde gegevens te verkrijgen.

- Artikel 58: de diensten hebben toegang tot elke plaats, voor zover dat redelijkerwijs nodig is om onder meer observatie, volgmiddelen (artikel 40) aan te brengen en de bevoegdheden van de artikelen 42, 45 en 47 uit te oefenen.

Bevoegdheid gericht op het bevorderen of treffen van maatregelen:

- Artikel 73: bevoegdheid van de diensten tot het bevorderen of treffen van maatregelen ter bescherming van door de dienst te behartigen belangen, al dan niet m.b.v. een technisch hulpmiddel. (Lid 2: met toestemming van de betrokken minister, lid 3: maatregel die voor betrokkene minste nadeel oplevert).

Informatiedeling

Bepalingen ten aanzien van de verstrekking van gegevens door de diensten:

- Artikel 62, lid 1: bevoegdheid diensten in het kader van een goede taakuitvoering om omtrent door of ten behoeve van de dienst verwerkte gegevens mededeling te doen aan (a) de ministers wie deze aangaan (b) andere bestuursorganen wie deze aangaan (c) andere personen of instanties wie deze aangaan (d) daarvoor in aanmerking komende inlichtingen- en veiligheidsdiensten van andere landen waarmee een samenwerkingsrelatie wordt onderhouden, alsmede andere daarvoor in aanmerking komende internationale beveiligings-, verbindingsinlichtingen- en inlichtingenorganen.
- Artikel 63: onverminderd het bepaalde in artikel 62 kan in het kader van een goede taakuitvoering op een daartoe strekkend schriftelijk verzoek als bedoeld in artikel 8, lid 2, onder f, en artikel 10, lid 2, onder g, mededeling worden gedaan omtrent door de dienst verwerkte gegevens omtrent een persoon of instantie.
- Artikel 64, lid 1: bevoegdheid diensten in het kader van een goede taakuitvoering om op grond van een dringende en gewichtige reden geëvalueerde of ongeëvalueerde gegevens te verstrekken aan een inlichtingen- of veiligheidsdienst van een ander land waarmee geen samenwerkingsrelatie bestaat.
- Artikel 66, lid 1: de betrokken minister of namens deze het hoofd van de dienst kan, indien bij de verwerking van gegevens door of ten behoeve van een dienst blijkt van gegevens die tevens van belang kunnen zijn voor de opsporing of vervolging van strafbare feiten, uit eigen beweging dan wel desgevraagd daarvan schriftelijk mededeling doen aan het daartoe aangewezen lid van het openbaar ministerie.
- Artikel 67, lid 1: onverminderd het bepaalde in artikel 66 kan voorts, indien bij de verwerking van gegevens door of ten behoeve van een dienst daarvan is gebleken, uit eigen beweging dan wel desgevraagd op grond van een dringende en gewichtige reden schriftelijk mededeling worden gedaan van gegevens aan bij of krachtens AMvB aangewezen personen of instanties die betrokken zijn bij de uitvoering van een publieke taak, voor zover deze gegevens tevens van belang kunnen zijn voor de behartiging van de aan hen in dat kader opgedragen belangen.
- Artikel 86, lid 1, 2: AIVD en MIVD kunnen elkaar in het kader van samenwerking gegevens verstrekken en technische en andere vormen van ondersteuning verlenen.
- Artikel 89, lid 1: in het kader van een samenwerkingsrelatie als bedoeld in artikel 88 zijn de diensten bevoegd aan de desbetreffende dienst van een ander land gegevens te verstrekken ten behoeve van door deze instanties te behartigen belangen, voor zover (a) deze belangen niet onvereenigbaar zijn met de belangen die de diensten hebben te behartigen, en (b) een goede taakuitvoering door de diensten zich niet tegen verstrekking verzet.

Coördinatiebesluit organisatie, bedrijfsvoering en informatiesystemen rijksdienst

Interveniëren

- Artikel 2: de minister van BZK kan na overleg met de vakministers die het aangaan kaders vaststellen ter bevordering van de eenheid, de kwaliteit of de efficiëntie van de bedrijfsvoering en de informatiesystemen van de ministeries. Daarbij kan hij (a) werkzaamheden aanwijzen die ten behoeve van alle of een daarbij aangegeven deel van de ministeries zullen worden uitgevoerd door een daarbij aangegeven organisatieonderdeel van

een der ministeries, (b) voorzieningen aanwijzen die in verband met de noodzakelijke interoperabiliteit of beveiliging voor bepaalde informatiesystemen van alle of een daarbij aangegeven deel van de ministeries zullen worden gebruikt.

Kaderwet zelfstandige bestuursorganen

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 20, lid 1: een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) verstrekt desgevraagd aan de betrokken minister alle voor de uitoefening van diens taak benodigde inlichtingen.
- Artikel 41, lid 1: een (zbo) draagt op de voet van de ter zake voor de Rijksdienst geldende voorschriften zorg voor de nodige technische en organisatorische voorzieningen ter beveiliging van zijn gegevens tegen verlies of aantasting en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging en verstrekking van die gegevens.
- Artikel 41, lid 2: de betrokken minister kan bepalen dat lid 1 niet van toepassing is op een zbo.

Interveniëren

- Artikel 20, lid 1: de betrokken minister kan inzage vorderen van alle zakelijke gegevens en bescheiden, indien dat voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig is.
- Artikel 22: de betrokken minister kan een besluit van een zbo vernietigen.
- Artikel 23: indien naar oordeel van de betrokken minister een zbo zijn taak ernstig verwaarloost, kan de minister de noodzakelijke voorzieningen treffen.

Wet veiligheidsregio's

Interveniëren

- Artikel 48, lid 3: indien voor gegevens als bedoeld in artikel 48, lid 1 (relevante veiligheidstechnische gegevens) of een deel daarvan geheimhouding door het belang van de veiligheid van de Staat geboden is, verstrekt degene die daarover beschikt op aanwijzing van de betrokken minister deze gegevens tezamen met de gegevens waarvoor geheimhouding niet is geboden, aan de betrokken minister.

Informatiedeling

- Artikel 47, lid 1: de minister van JenV draagt er zorg voor dat alle staten die door een ramp of crisis op Nederlands grondgebied kunnen worden getroffen, ter zake worden geïnformeerd, voor zover dit niet reeds op grond van andere voorschriften geschiedt.
- Artikel 47, lid 2: de minister van JenV draagt er zorg voor dat alle staten die door een ramp of crisis op Nederlands grondgebied worden bedreigd of getroffen, de informatie over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van die ramp of crisis wordt verschaft, voor zover dit niet op grond van andere voorschriften geschiedt.
- Artikel 48, lid 5: de betrokken minister verstrekt de informatie op basis van de gegevens, bedoeld in lid 3 en 4, aan het bestuur van de veiligheidsregio nadat hij deze in overleg met de minister van JenV zodanig heeft bewerkt, dat de gegevens waarvoor geheimhouding geboden is, daarin niet voorkomen of daaruit niet kunnen worden afgeleid.

2. Noodwetgeving

Noodwetgeving kan alleen worden ingezet in buitengewone omstandigheden en soms alleen in een noodtoestand. Alvorens de bevoegdheden in te kunnen zetten, is activering bij koninklijk besluit (kb) noodzakelijk, alsmede de onverwijld indiening van een verlengingswet.

Artikel 15, lid 1, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) luidt: "In tijd van oorlog of in geval van enig andere algemene noodtoestand die het bestaan van het land bedreigt, kan iedere Hoge Verdragsluitende Partij maatregelen nemen die afwijken van zijn verplichtingen ingevolge dit Verdrag, voor zover de ernst van de situatie deze maatregelen strikt vereist en op

voorwaarde dat deze niet in strijd zijn met andere verplichtingen die voortvloeien uit het internationale recht.”

Coördinatiewet uitzonderingstoestanden (Cwu)

Artikel 103, lid 1, van de Grondwet bepaalt dat de wet bepaalt in welke gevallen ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid bij koninklijk besluit een door de wet als zodanig aan te wijzen uitzonderingstoestand kan worden afgekondigd; zij regelt de gevolgen.

Aan deze grondwettelijke verplichting heeft de overheid uitvoering gegeven door invoering van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden.

- Artikel 1, lid 1: ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, kan ter handhaving van de uitwendige of inwendige veiligheid, bij kb, op voordracht van de minister-president, de *bepaalde noodtoestand of de algemene noodtoestand* worden afgekondigd.
- Artikel 7, lid 1: indien de *bepaalde noodtoestand* is afgekondigd, worden bij kb, op voordracht van de minister-president, voor Nederland of een gedeelte daarvan bepalingen in werking gesteld die voorkomen op de bij deze wet behorende *lijst A*.⁷
- Artikel 8, lid 1: indien de *algemene noodtoestand* is afgekondigd, worden bij kb, op voordracht van de minister-president, voor Nederland of een gedeelte daarvan bepalingen in werking gesteld die voorkomen op de bij deze wet behorende *lijst B*.

De eventuele mogelijkheden tot interveniëren zijn opgenomen in de betreffende artikelen in de sectorale wetgeving.

Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag

Interveniëren

- Artikel 1, lid 1: onverminderd de artikelen 7, lid 1, en 8, lid 1, van de Cwu kan, ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maakt, bij kb, op voordracht van de minister-president, onder meer artikel 5 in werking worden gesteld.
- Artikel 5, lid 1 (met kb, jo artikel 1, lid 1 of jo artikelen 7 en 8 Cwu): de minister van JenV, de commissaris van de Koning en de burgemeester zijn bevoegd, indien kennis daarvan naar hun oordeel voor de uitoefening van de in dit hoofdstuk gegeven bevoegdheden noodzakelijk is, van eenieder inlichtingen te verlangen en inzage te vorderen van bescheiden alsmede van informatiedragers waarop gegevens zijn vastgelegd. Lid 5: uitzondering voor degenen met geheimhoudingsplicht.
- Artikel 5, lid 2 (met kb, jo artikel 1, lid 1 of jo artikelen 7 en 8 Cwu): indien inzage als bedoeld in lid 1 is gevorderd, kunnen zij teneinde afschriften te maken voor korte tijd afgifte vorderen dan wel schriftelijke vastlegging en afgifte vorderen.
- Artikel 5, lid 3 (met kb, jo artikel 1, lid 1 of jo artikelen 7 en 8 Cwu): eenieder is verplicht de op grond lid 1 verlangde inlichtingen volledig en naar waarheid te verstrekken en de op grond van dat lid gevorderde inzage alsmede de op grond lid 2 gevorderde afgifte dan wel schriftelijke vastlegging en afgifte te verlenen.
- Artikel 14, lid 1 (met kb, jo artikelen 7 en 8 Cwu): bevoegdheid van de autoriteiten die daartoe door de minister van JenV zijn aangewezen, om elk aan de post of aan andere instellingen van vervoer of aan een inrichting van telecommunicatie toevertrouwd stuk of bericht in beslag te nemen, af te luisteren of op te nemen, te onderzoeken, achter te houden, geheel of gedeeltelijk te vernietigen, te wijzigen, onleesbaar te maken of te verhinderen dat het zijn bestemming bereikt. Lid 2: nadere regels bij regeling van de minister van JenV.

Havennoodwet

Wettelijke verplichtingen

⁷ De lijsten A en B bij de Cwu bevatten mede sectorale wetgeving bij buitengewone omstandigheden. Ook buiten een noodtoestand kunnen bepaalde bevoegdheden worden geactiveerd (zogenoemde separate toepassing). In dat geval begint in de betreffende wet de bepaling met "Onverminderd de artikelen 7, eerste lid, en 8, eerste lid, van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden".

- Artikel 12: verplichting van autoriteiten, lichamen en personen, alsmede kapiteins van schepen en bestuurders van vervoermiddelen te land om aan de minister de inlichtingen te verstrekken, welke door dezen voor de uitvoering van deze wet van hen worden verlangd en tot het verschaffen waarvan zij feitelijk in staat zijn.

Interveniëren

- Artikel 2, lid 1: onverminderd de artikelen 7, lid 1, en 8, lid 1, Cwu kunnen, ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij kb, op voordracht van de minister-president, de artikelen 6 en 8 in werking worden gesteld.
- Artikel 6, lid 1 (met kb, jo artikel 2, lid 1, of jo artikelen 7 en 8 Cwu): bevoegdheid minister tot geven van aanwijzingen in 's lands belang m.b.t. gebruik van havens.
- Artikel 7 jo artikel 5:32, lid 1 Awb: bevoegdheid minister tot oplegging van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van de krachtens artikel 6 en 8 opgelegde verplichtingen.
- Artikel 8, lid 1 (met kb, jo artikel 2 lid 1, of jo artikelen 7 en 8 Cwu): bevoegdheid minister van IenW om de toegang tot-, het verkeer binnen- en het verlaten van havens te regelen, te beperken of te verbieden; hij kan hiervan mandaat verlenen.

Noodwet financieel verkeer

Interveniëren

- Artikel 2, lid 1: onverminderd de artikelen 7, lid 1, en 8, lid 1, Cwu kan, ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij kb, op voordracht van de minister-president, onder meer artikel 7 in werking worden gesteld.
- Artikel 7 (met kb, jo artikel 2, lid 2 of jo artikelen 7 en 8 Cwu): minister is bevoegd noodgeld in omloop te brengen tot de bedragen, welke hij in verband met de buitengewone omstandigheden nodig acht.

3. Rijksoverheid

Wet elektronisch berichtenverkeer Belastingdienst

Wettelijke verplichtingen

- Artikel X, lid 1: de minister van BZK draagt zorg voor de inrichting, beschikbaarstelling, instandhouding, werking, beveiliging en betrouwbaarheid van voorzieningen voor elektronisch berichtenverkeer en informatieverzorging alsmede van voorzieningen voor elektronische authenticatie en elektronische registratie van machtigingen.
- Artikel X, lid 2: bij regeling van de minister van BZK worden regels gesteld met betrekking tot de werking, beveiliging en betrouwbaarheid van de voorzieningen, bedoeld in lid 1.

Regeling voorzieningen GDI

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 6, lid 1: teneinde de veiligheid, betrouwbaarheid, beschikbaarheid en continuïteit van MijnOverheid, DigiD, DigiD Machtigen en het BSN-Koppelregister te waarborgen, neemt de minister van BZK passende maatregelen om inbreuken op en aantastingen van de beveiliging en de processen van de voorzieningen te voorkomen. Hierbij wordt in ieder geval voldaan aan (a) de open normen en standaarden op de 'pas-toe-of-leg-uit-lijst' van het Forum Standaardisatie (b) de normen ICT-beveiligingsassessments DigiD (c) de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst en (d) de Voorschriften Informatiebeveiliging Rijksdienst.
- Artikel 6, lid 2: het BSN-Koppelregister voldoet tevens aan de veiligheidseisen uit het afsprakenstelsel elektronische toegangsdiensten bedoeld in artikel 1 van het Instellingsbesluit besturing elektronische toegangsdiensten.
- Artikel 6, lid 3: de in lid 1 en 2 bedoelde maatregelen worden getroffen en onderhouden op basis van daartoe na een risicoanalyse vastgestelde informatiebeveiligingsplannen.

Interveniëren

- Artikel 7, lid 1: de minister van BZK kan zonder voorafgaande bekendmaking de toegang tot of de beschikbaarheid van MijnOverheid, DigiD, DigiD Machtigen en het BSN-Koppelregister onderbreken, indien sprake is van een storing of aantasting van de betrouwbaarheid van de voorziening of van een beveiligingsincident. Indien mogelijk wordt voorafgaand informatie verstrekt over de aard en verwachte duur van de onderbreking. Dit geschiedt voor MijnOverheid, DigiD en DigiD Machtigen via mijn.overheid.nl, www.digid.nl of machtigen.digid.nl.
- Artikel 7, lid 2: teneinde aantasting van de beveiliging of misbruik of oneigenlijk gebruik van MijnOverheid, DigiD, DigiD Machtigen en het BSN-Koppelregister te signaleren en adequaat te beëindigen, kan de minister van BZK (a) controles uitvoeren op de gegevens die beschikbaar zijn binnen de in deze regeling bedoelde voorzieningen (b) bij het vermoeden van misbruik of oneigenlijk gebruik de toegang tot de voorziening onderbreken of (c) bij geconstateerd misbruik of oneigenlijk gebruik de toegang tot de voorziening beëindigen.

4. Energie (Elektriciteit en Gas)

Elektriciteitswet 1998

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 16, lid 1, sub b: de netbeheerder heeft tot taak de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten op de meest doelmatige wijze te waarborgen.
- Artikel 19 lid 1: een netbeheerder hanteert een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem voor de uitvoering van de o.g.v. deze wet aan hem toegekende taken en beschikt over een document waarin is aangegeven op welke wijze hij uitvoering geeft aan bovenstaande.
- Artikel 68, lid 1: plicht producent/leverancier om te bevorderen dat elektriciteit door henzelf en door afnemers op een doelmatige en milieu-hygiënische verantwoorde wijze wordt geproduceerd of bereikt.

Interveniëren

- Artikel 5a: Autoriteit Consument en Markt (ACM) kan een bindende gedragslijn opleggen in verband met naleving van deze wet.
- Artikel 7, lid 1: bevoegdheid ACM om gegevens en inlichtingen te verstrekken aan Acer, voor zover die gegevens van betekenis kunnen zijn voor de uitoefening van de taak van Acer.
- Artikel 13, lid 2: indien de minister van EZK vaststelt dat niet is voldaan aan artikel 16, lid 1, kan de minister betreffende netbeheerder opdragen door hem noodzakelijk geachte voorzieningen te treffen.
- Artikel 22, lid 1: bevoegdheid ACM om, indien blijkt dat netbeheerder onvoldoende/ondoelmatig kan voorzien in het door hem te bereiken niveau van kwaliteit van zijn transportdienst, dit aan de minister van EZK te melden.
- Artikel 22, lid 2: na melding lid 1 kan de minister van EZK aan de netbeheerder opdragen voorzieningen te treffen om zeker te stellen dat transport elektriciteit in voldoende mate of op een doelmatige wijze plaatsvindt. Lid 3 jo artikel 5:32, lid 1, Awb: kan daarvoor last onder bestuursdwang of last onder dwangsom opleggen.
- Artikel 77h: bevoegdheid van ACM om ingeval van overtreding van deze wet een last onder dwangsom op te leggen.
- Artikel 77i: bevoegdheid van ACM om ingeval van overtreding van deze wet een bestuurlijke boete op te leggen.
- Artikel 78, lid 1: bevoegdheid minister van EZK bij producent/leverancier/handelaar/netbeheerder etc. om inzage te vragen in gegevens en bescheiden of te vragen om verstrekking gegevens en inlichtingen die hij nodig heeft voor uitvoering wet. Lid 2: verplichting om mee te werken aan dit verzoek.

Instellingswet Autoriteit Consument en Markt

Interveniëren

- Artikel 6b, lid 1: bevoegdheid ACM om gegevens en inlichtingen te vragen die benodigd zijn voor de uitvoering van de taken van ACM (artikel 2, lid 2).

Gaswet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 8, lid 1: een netbeheerder hanteert een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem (tevens veiligheid en betrouwbaarheid) voor de uitvoering van de hem toegekende taken en beschikt over een document waarin is aangegeven op welke wijze hij daaraan uitvoering geeft.
- Artikel 8a: meldplicht bij minister van EZK indien zich een voorval voordoet of heeft voorgedaan waardoor nadelige gevolgen voor de mens of het milieu zijn ontstaan of dreigen te ontstaan.
- Artikelen 10, 10a: beheerstaken op het gebied van gastransport en gasopslag; bv. voldoende info verstrekken aan andere netbeheerders om te waarborgen dat transport en opslag m.b.v. zijn gastransportnet op een veilige en doelmatige wijze kan plaatsvinden (Artikel 10 lid 2, sub a).

Interveniëren

- Artikel 1b: bevoegdheid ACM om een bindende gedragslijn op te leggen i.v.m. de naleving van de wet.
- Artikel 1c, lid 4: bevoegdheid minister van EZK om i.v.m. de naleving van de voorschriften een bindende aanwijzing te geven of een bindende gedragslijn op te leggen.
- Artikel 1h: de minister van EZK kan van een gasbedrijf, gasbeurs, netgebruiker of afnemer gegevens en inlichtingen verlangen die hij nodig heeft voor uitvoering van de wettelijke taken.
- Artikel 5, lid 2: bevoegdheid minister van EZK om, indien netbeheerder onvoldoende in staat is om taak artikel 10 uit te voeren, de netbeheerder op te dragen de door hem noodzakelijk geachte voorzieningen te treffen.
- Artikel 5, lid 3: indien netbeheerder niet voldoet aan artikel 5, lid 2, of indien naar het oordeel van de minister van EZK door de bedrijfsvoering van de netbeheerder de continuïteit of de betrouwbaarheid van de gasvoorziening voor afnemers in gevaar komt en ingrijpen noodzakelijk is kan de minister: (a) de aanwijzing van de netbeheerder vervallen verklaren (b) artikel 5a toepassen.
- Artikel 5a, lid 1: bevoegdheid minister van EZK om de netbeheerder aan te zeggen dat hij opdrachten dient op te volgen die aan hem worden vertrekt door een door de minister aangewezen persoon. Bij de aanzegging geeft de minister aan ter bescherming van welk belang de aanzegging geschiedt.
- Artikel 8b: bevoegdheid minister van EZK om een netbeheerder een bindende aanwijzing te geven in het kader van de bescherming van zijn gastransportnet tegen een mogelijke invloed van buitenaf.
- Artikel 9, lid 1: melding door ACM aan de minister van EZK indien (bv. uit document artikel 8, lid 1) blijkt dat netbeheerder in onvoldoende mate of op ondoelmatige wijze kan voorzien in door hem te bereiken niveau van de kwaliteit van zijn transportdienst etc.
- Artikel 9, lid 2, 3: bevoegdheid minister van EZK om, na melding ACM, de betreffende netbeheerder op te dragen voorzieningen te treffen teneinde zeker te stellen dat het transport van gas in voldoende mate of op doelmatige wijze plaatsvindt (lid 2). Ter handhaving is de minister bevoegd tot oplegging van last onder bestuursdwang en last onder dwangsom (lid 3 jo artikel 5:32, lid 1, Awb).
- Artikel 60 ac jo artikel 5:32, lid 1, Awb: ACM kan in geval van overtreding van de wet een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom opleggen.
- Artikel 60ad, lid 1: ACM kan in geval van overtreding van het bepaalde in de in sub a en b genoemd artikelen, een bestuurlijke boete opleggen.

Informatiedeling

- Artikel 1g: bevoegdheid ACM om gegevens of inlichtingen te verstrekken aan Acer.
- Artikel 1h, lid 4: bevoegdheid minister van EZK om gegevens te verstrekken aan een (a) buitenlandse instelling die o.g.v. nationale wettelijke regels is belast met de toepassing van de regels op het gebied van gas, voor zover die gegevens en inlichtingen van betekenis kunnen zijn voor de uitoefening van de taak van die instelling, (b) bestuursorgaan dat o.g.v.

deze wet of een andere wet is belast met de taken die van toepassing op het gebied van gas betreffen, voor zover die bescheiden gegevens of inlichtingen van betekenis kunnen zijn voor de uitoefening van de taak van dat bestuursorgaan.

5. Telecom

Telecommunicatiewet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 6.5, lid 1: plicht aanbieders openbare elektronische communicatienetwerken (oecn) en openbare elektronische communicatiediensten (oecd) die toegang tot eindgebruikers controleren dat zich in de EU bevindende eindgebruikers toegang hebben tot bepaalde nummers.
- Artikel 7.7, lid 3: plicht aanbieders van oecd en oecn tot treffen van voorzieningen die noodzakelijk zijn om ononderbroken toegang tot alarmnummers te waarborgen.
- Artikel 11a.1, lid 1: aanbieders van oecn en oecd nemen passende en technische organisatorische maatregelen om de risico's voor de veiligheid en de integriteit van hun netwerken en diensten te beheersen.
- Artikel 11a.1, lid 2: aanbieders van openbare telefoondiensten (ot) en aanbieders van oecn waarover openbare telefoondiensten worden aangeboden nemen alle noodzakelijke maatregelen om de beschikbaarheid van de ot over oecn te waarborgen in geval van technische storing of uitval van het elektriciteitsnetwerk.
- Artikel 11a.2, lid 1: aanbieder van oecn en oecd stellen de minister van EZK onverwijld in kennis van (a) inbreuk op de veiligheid (b) een verlies van integriteit; waardoor de continuïteit van de oecn en oecd in belangrijke mate werd onderbroken (meldplicht).
- Artikel 11a.2, lid 1: plicht aanbieder oecn en oecd om minister van EZK op zijn verzoek alle info te verstrekken die nodig is om veiligheid en integriteit van hun netwerken en diensten te beoordelen.
- Artikel 11.2: zorgplicht aanbieder oecd en oecn voor de bescherming van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van abonnees en gebruikers van zijn netwerk, onderscheidenlijk zijn dienst.
- Artikel 11.2a: zorgplicht aanbieder oecd en oecn voor het vertrouwelijke karakter van de communicatie en de daarmee verband houdende gegevens via hun netwerken onderscheidenlijk hun diensten.
- Artikel 11.3: plicht aanbieder oecn en oecd tot treffen passende technische en organisatorische maatregelen t.b.v. de veiligheid en beveiliging van de door hen aangeboden netwerken en diensten, in belang van de bescherming van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van abonnees en gebruikers. De maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau dat in verhouding staat tot het desbetreffende risico.
- Artikel 11.3a, lid 1: meldplicht aanbieder van oecd aan AP van inbreuk op beveiliging bedoeld in artikel 11.3, die nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens die verwerkt zijn i.v.m. de levering van een openbare elektronische communicatiedienst in de EU.

Interveniëren

- Artikel 7.4a, lid 1: bij of krachtens AMvB kunnen ter voorkoming van een achteruitgang van de dienstverlening en een belemmering of vertraging van het verkeer over openbare elektronische communicatienetwerken, nadere minimumvoorschriften inzake de kwaliteit van openbare elektronische communicatiediensten worden gesteld aan aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken.
- Artikel 11a.1, lid 5: bevoegdheid minister van EZK om aanbieder van oecn en oecd de verplichting op te leggen om binnen een bepaalde termijn een technische of organisatorische maatregel te treffen m.b.t. de veiligheid en integriteit van oecn en oecd.
- Artikel 11a.1, lid 6: bevoegdheid minister van EZK om oecn en oecd de verplichting op te leggen om een veiligheidscontrole te laten uitvoeren door een deskundige.
- Artikel 11a.2, lid 4: mogelijkheid nadere regels m.b.t. lid 1, 2 en 3 en kunnen inbreuken en verliezen (onderdelen a en b lid 1) worden aangewezen waarvan minister van EZK in kennis moet worden gesteld.
- Artikel 14.1, lid 1: bevoegdheid minister van EZK (met minister van BZ) om in bijzondere omstandigheden i.v.m. de handhaving van de internationale rechtsorde of met de

- internationale betrekkingen aanbieders van oecn en oecd aanwijzingen te geven m.b.t. de verzorging van telecommunicatie van en naar het buitenland.
- Artikel 14.1, lid 2: bevoegdheid minister van EZK (met minister van JenV) om aan aanbieders van oecn en oecd aanwijzingen te geven betreffende (a) gebruik van mededelingen van overheidsinstanties om publiek te waarschuwen voor dreigende rampen of noodsituaties en om de gevolgen van rampen en noodsituaties te verzachten en (b) het waarborgen van de communicatie tussen en met hulpdiensten en overheidsinstanties tijdens rampen of noodsituaties.
 - Artikel 14.2, lid 1: onverminderd de artikelen 7, lid 1, en 8, lid 1, Cwu kan, ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij kb, op voordracht van de minister-president, voor het gehele land of een deel daarvan artikel 14.4, lid 1 t/m 3, in werking worden gesteld.
 - Artikel 14.4, lid 1 (met kb, jo artikel 14.2 lid 1 en jo artikel 7 en 8 Cwu): bevoegdheid minister van EZK om aan aanbieders van oecn en oecd en aan gebruikers van de frequentieruimte aanwijzingen te geven m.b.t. instandhouding en exploitatie netwerken, verzorgen en gebruiken van communicatiediensten etc.
 - Artikel 14.6, lid 1: minister van EZK kan regels stellen t.a.v. de te nemen organisatorische en personele maatregelen en de te treffen bijzondere voorzieningen met betrekking tot de voorbereiding van het verzorgen van elektronisch transport van gegevens in buitengewone omstandigheden (als in artikel 14.2).
 - Artikel 15.2 lid 1 jo 15.1, lid 1, jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid minister van EZK tot oplegging van last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van verplichtingen gesteld in de bij artikel 15.1, lid 1, gestelde bepalingen, zoals hoofdstuk 14, en de artikelen 11a.1, 11a.2.
 - Artikel 15.2, lid 2, jo 15.1, lid 3, jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid ACM tot oplegging last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van overige bepalingen gesteld bij artikel 15.1, lid 3.
 - Artikel 15.2, lid 4: van een spoedeisend geval, zoals bedoeld in artikel 5:31, lid 1, Awb, is sprake indien het niet naleven van de in lid 1 bedoelde bepalingen een ernstige en directe bedreiging vormt voor de openbare orde, de openbare veiligheid of de volksgezondheid.
 - Artikel 15.4: bevoegdheid minister van EZK (lid 1) cq ACM (lid 2) tot oplegging bestuurlijke boete bij overtreding regelgeving artikel 15.1.
 - Artikel 15.2a: bevoegdheid minister van EZK (lid 1) cq. ACM (lid 2) om bij ernstige en herhaaldelijke overtreding van de in artikel 15.1 bedoelde bepalingen als maatregelen zoals in de artikelen 15.2 en 15.4 hebben gefaald, aanbieders van oecn en oecd te verbieden nog langer elektronische communicatienetwerken of -diensten aan te bieden.
 - Artikel 18.7: bevoegdheid minister van EZK om t.b.v. juiste uitvoering wet van eenieder te allen tijde inlichtingen te vorderen voor zover dit redelijkerwijs voor de invulling van zijn taak nodig is. Lid 3: degene van wie wordt gevorderd is verplicht deze onverwijld te geven.
 - Artikel 18.9, lid 1 en 2: bevoegdheid minister van EZK (samen met minister van JenV of BZK) aanbieders van oecn of oecd aanwijzingen te geven m.b.t. (a) de instandhouding en de exploitatie van hun openbare elektronische communicatienetwerken of (b) het verzorgen en gebruiken van hun openbare elektronische communicatiediensten, wanneer dit noodzakelijk is ter beëindiging van strafbaar gedrag jegens een persoon.

Informatiedeling

- Artikel 11a.2, lid 3: de minister van EZK kan, indien openbaarmaking in het algemeen belang is, een inbreuk op de veiligheid en een verlies van integriteit (bedoeld in lid 1) openbaar maken of de aanbieder verplichten tot openbaarmaking.

6. Vervoer (Luchtvaart, maritiem en spoor)

EU Verordening 2017/373⁸

⁸ Met betrekking tot de luchtvaart dienen eveneens twee nog niet van kracht zijnde verordeningen te worden benoemd:

(a) EASA (Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart) RMT 07.20 NPA 201907: dit betreft een concept Europese cybersecurity regelgeving voor de luchtvaart. Deze regelgeving zal naar verwachting begin 2022 van kracht worden. Deze EASA regelgeving heeft een brede scope (o.a. alle luchtvaartmaatschappijen/luchthavens/luchtverkeersleiding/grondafhandelaren zullen onder deze regelgeving vallen) en betreft specifieke beveiligingseisen waaraan luchtvaartpartijen moeten voldoen om hun kritische informatie en netwerksystemen te beschermen tegen inbreuken die de luchtvaartveiligheid in gevaar kunnen

Wettelijke verplichting

- Bijlage III, ATM/ANS.OR.D.010 (beheer van de beveiliging): Europese verplichting voor luchtverkeerleidingen in lidstaten om te beschikken over een Security Management System (SeMS). Dit is een van de voorwaarden voor de certificering van verleners van luchtvaartnavigatiediensten door de nationaal toezichthoudende autoriteit (de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)). ILT houdt hierop toezicht. Onderdeel van het SeMS betreft het hebben van de juiste maatregelen tegen inbreuken op de kritische systemen van de luchtverkeersleiding.

Wet luchtvaart

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 5.12: luchtverkeersdiensten worden verleend in het belang van de algemene luchtverkeersveiligheid en een veilig, ordelijk en vlot verloop van het luchtverkeer
- Artikel 5.23: de luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) is, ter bevordering van een zo groot mogelijke veiligheid van het luchtverkeer in het vluchtinformatiegebied Amsterdam, belast verlenen luchtverkeersdiensten, verlenen communicatie-, navigatie- en plaatsbepalingsdiensten.
- Artikel 7.1: bij regeling van de minister van IenW (regeling melden voorvallen in de burgerluchtvaart 2019) worden regels gesteld met betrekking tot: (a) de inrichting en de werking van een systeem ten behoeve van het verplicht melden van voorvallen als bedoeld in artikel 4, lid 3, van de verordening voorvallen (b) de inrichting en de werking van een systeem ten behoeve van het vrijwillig melden van voorvallen als bedoeld in artikel 5, lid 2, van de verordening voorvallen.
- Artikel 8.3: de uitoefening van de bevoegdheden die voortvloeien uit deze titel is gericht op het bevorderen van een optimaal gebruik van de luchthaven als kwalitatief hoogwaardig luchtverkeersknooppunt met een hoge netwerkkwaliteit, met inachtneming van de grenzen die met het oog op de veiligheid, de geluidbelasting, de lokale luchtverontreiniging en de geurbelasting noodzakelijk zijn.
- Artikel 8.18: de exploitant van de luchthaven, de verlener van luchtverkeersdiensten en de luchtvaartmaatschappijen bevorderen het goede verloop van het luchthavenluchtverkeer overeenkomstig het luchthavenverkeerbesluit. Zij treffen daartoe zelf en in onderlinge samenwerking de voorzieningen die redelijkerwijs van hen kunnen worden gevegd om te bewerkstelligen dat de belasting vanwege het luchthavenluchtverkeer de grenswaarden niet overschrijdt.
- Artikel 8.25a: exploitant luchthaven is verplicht tot exploitatie van de luchthaven en treft daartoe voorzieningen die nodig zijn voor een goede afwikkeling van het luchthavenverkeer en het daarmee samenhangende personen- en goederenverkeer op de luchthaven.

Interveniëren

- Artikel 8.22: de inspecteur-generaal schrijft maatregelen voor ter terugdringing van belasting vanwege luchthavenverkeer binnen grenswaarden in geval van overschrijding.
- Artikel 8:25b: bevoegdheid minister van IenW om vergunning exploitant luchthaven in te trekken bij schuldig maken aan wanbeheer waardoor continuïteit luchthaven in gevaar wordt gebracht.
- Artikel 8.25c: bevoegdheid minister van IenW om exploitant luchthaven een aanwijzing te geven om maatregelen te treffen ter voorkoming van wanbeheer, indien ernstig vermoeden bestaat dat de continuïteit van de luchthaven in gevaar wordt gebracht.

brengen. Ook dienen organisaties inbreuken te melden aan de bevoegde autoriteit in de lidstaat. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) wordt de toezichthouder op de naleving van deze regels. Niet naleving zou kunnen leiden tot intrekking/opschorting van vergunningen.

(b) Hoofdstuk 1.7 van de bijlage bij Uitvoeringsverordening (EU) 1998/2015 van de Commissie: deze EU-cybersecuritybepalingen omtrent de beveiliging van de burgerluchtvaart zullen op 31 december 2021 van kracht worden. Deze regelgeving bevat o.m. de verplichting voor luchthavenexploitanten en luchtvaartmaatschappijen om hun kritieke informatie- en communicatiesystemen en gegevens te identificeren en te beschermen tegen cyberaanvallen die de beveiliging van de burgerluchtvaart in gevaar kunnen brengen.

- Artikel 8a.5: bevoegdheid minister van IenW tot schorsen veiligheidscertificaat indien de veiligheid van de luchthaven niet gewaarborgd is.
- Artikel 9.1: bevoegdheid minister van IenW om samen met minister van BZK en minister van Def in geval van ernstige verstoring van de binnenlandse openbare orde of veiligheid aanwijzingen te geven met betrekking tot het verzorgen van de luchtverkeersbeveiliging.
- Artikel 11.2b: bevoegdheid minister van IenW om ten behoeve van het toezicht op de naleving van de verplichting, bedoeld in art 8.25a, een onderzoek instellen bij de exploitant van de luchthaven.
- Artikel 11.15 jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid minister van IenW tot oplegging last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van (bijna alle) bij wet gestelde verplichtingen.
- Artikel 11.16: bevoegdheid minister van IenW tot opleggen bestuurlijke boete bij genoemde overtredingen.

Luchtvaartwet

Interveniëren

- Artikel 57, lid 1: onverminderd de artikelen 7, lid 1, en 8, lid 1, Cwu kan, ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij kb, op voordracht van de minister-president, onder meer artikel 60 in werking worden gesteld.
- Artikel 60 (met kb, jo artikel 57 lid 1 of jo artikelen 7 en 8 Cwu): bevoegdheid minister van Def tot geven aanwijzingen aan rechthebbenden t.a.v. luchtvaartterreinen m.b.t. het beheer en gebruik van die luchtvaartterreinen.
- Artikel 72: bevoegdheid tot oplegging van een last onder bestuursdwang ter handhaving van de bij of krachtens de wet gestelde verplichtingen.

Regeling melden voorvallen in de burgerluchtvaart 2019

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 4, lid 1: elke organisatie meldt de overeenkomstig artikel 4, lid 2, van de verordening voorvallen verzamelde bijzonderheden over voorvallen bij het Analyse Bureau Luchtvaartvoorvallen (ABL).
- Artikel 3, lid 1: eenieder kan een voorval of andere veiligheidgerelateerde informatie die door de melder als een feitelijk of potentieel gevaar voor de luchtvaartveiligheid wordt beschouwd vrijwillig melden bij het ABL.

Havenbeveiligingswet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 16a: een autoriteit voor havenveiligheid verstrekt op verzoek van de minister van IenW aan hem, binnen de bij dat verzoek aangegeven periode, alle inlichtingen met betrekking tot de uitvoering van het havenveiligheidsplan in de desbetreffende haven of in het desbetreffende havengerelateerde gebied.

Scheepvaartverkeerswet

Interveniëren

- Artikel 37, lid 1: onverminderd de artikelen 7, lid 1, en 8, lid 1, Cwu kan, ingeval buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij kb, op voordracht van de minister-president, voor het gehele land of een gedeelte onder meer artikel 37a, lid 1, in werking worden gesteld.
- Artikel 37a, lid 1 (met kb, jo artikel 37 lid 1, of jo artikelen 7 en 8 Cwu): bevoegdheid minister tot treffen maatregelen in belang van een ordelijk verloop van het scheepvaartverkeer.

- Artikel 37a, lid 2 jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid minister van IenW tot oplegging van last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van krachtens artikel 37 lid 1 getroffen maatregelen.

Spoorwegwet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 16, lid 1: de minister van IenW verleent een of meer concessies voor het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur. Het beheer omvat onder meer de zorg voor de kwaliteit, betrouwbaarheid en beschikbaarheid van die infrastructuur.
- Artikel 17, lid 1⁹: aan de concessie worden in elk geval voorschriften verbonden om te waarborgen dat onder meer de risico's van het gebruik en beheer voor de veiligheid van de hoofdspoorweginfrastructuur worden geanalyseerd en dat passende maatregelen worden genomen, waaronder het zo nodig buiten dienst stellen van een gedeelte van de hoofdspoorweg, om deze risico's afdoende te beheersen, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke vereisten van de te verwachten bedrijfsvoering en de stand der techniek.
- Artikel 32: de minister van IenW verleent, op aanvraag, een veiligheidscertificaat aan een spoorwegonderneming met een exploitatiegebied dat de hoofdspoorweginfrastructuur, of een gedeelte daarvan, omvat, en zich beperkt tot Nederland, indien de spoorwegonderneming (a) een veiligheidsbeheersysteem tot stand heeft gebracht dat voldoet aan de gestelde regels, en (b) in staat is veilig te opereren binnen het in de aanvraag omschreven exploitatiegebied.

Interveniëren

- Artikel 18, lid 1: bevoegdheid minister van IenW om een concessie geheel of gedeeltelijk in te trekken indien de beheerder de concessie of een voor de beheerder geldend wettelijk voorschrift niet naleeft.
- Artikel 33, lid 1: aan het veiligheidscertificaat, verleend door de minister van IenW, kunnen beperkingen en voorschriften worden verbonden in het belang van de veiligheid op en in de directe nabijheid van de hoofdspoorweg.
- Artikel 33, lid 2: bevoegdheid minister van IenW om een door hem verleend veiligheidscertificaat te beperken of in te trekken indien (a) de certificaathouder handelt in strijd met de voorwaarden waaronder het veiligheidscertificaat is verleend of uitgebreid, alsmede de aan het veiligheidscertificaat verbonden beperkingen en voorschriften, of (b) de bedrijfsvergunning van de certificaathouder is geschorst of ingetrokken.
- Artikel 33, lid 3: bevoegdheid minister IenW om het door hem verleende veiligheidscertificaat of de daaraan verbonden beperkingen en voorschriften ambtshalve of op aanvraag te wijzigen, met inachtneming van het belang van de veiligheid op en in de directe nabijheid van de hoofdspoorweg.
- Artikel 34, lid 1: bevoegdheid van minister IenW om bij constatering van een ernstig veiligheidsrisico onmiddellijk tijdelijke veiligheidsmaatregelen te nemen ten aanzien van de bij het ernstige veiligheidsrisico betrokken actoren, waaronder het onmiddellijk opschorten of beperken van de betrokken activiteiten van die actoren.
- Artikel 35: bij ministeriële regeling kunnen in het belang van een goede uitvoering van het bij of krachtens de spoorwegveiligheidsrichtlijn bepaalde met betrekking tot de onderwerpen in deze paragraaf regels worden gesteld, waaronder onder meer regels over (a) het veiligheidsbeheersysteem en (d) door de minister van IenW te stellen voorschriften en beperkingen, alsmede het nemen van maatregelen als bedoeld in de artikelen 33 en 34.
- Artikel 76, lid 1 jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid minister van IenW tot oplegging van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van de bij of krachtens deze wet gestelde verplichtingen met uitzondering van de verplichtingen als bedoeld in lid 2.
- Artikel 76, lid 2: in geval van overtreding van het bepaalde krachtens artikel 17, lid 1, onderdeel d, en lid 3, of het bepaalde bij of krachtens de artikelen 16a tot en met 16e, 27, lid 1, 56, 57 tot en met 62, lid 1 t/m 8, 63, lid 1, lid 2, eerste volzin, lid 3 en 4, 67, 68, lid 1 t/m 3, 68a, 68c, 70, lid 7 t/m 9, kan ACM de overtreder (a) een bestuurlijke boete opleggen (b) een last onder dwangsom opleggen.

⁹ De artikelen 17 en 18 Spoorwegwet (de beheerconcessie) komen te vervallen als gevolg van de Wet publiekrechtelijke omvorming ProRail (Kamerstukken 35396). De omvormingswet brengt mee dat de zorg voor security en cybersecurity van het spoorstelsel uitdrukkelijk aan ProRail zal worden opgedragen.

7. Nucleair

Kernenergiewet (Kew)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 39, lid 1: ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zich een ongeval voordoet met een categorie A- of B-object is verplicht dit terstond te melden aan de burgemeester van de gemeente, waar hij zich bevindt en aan de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS).
- Artikel 39, lid 2: de exploitant van een inrichting als bedoeld in artikel 15, onder b, verschaft de burgemeester en ANVS, al of niet op hun verzoek, onverwijld alle informatie die bij de uitoefening van hun taak nodig is.
- Artikel 49d, lid 1: indien zich een ongeval voordoet met een categorie B-object, treft de beheerder van het oppervlaktewater maatregelen, zo nodig met behulp van de sterke arm, die naar zijn oordeel nodig zijn om de gevolgen voor het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Interveniëren

- Artikel 12: desgevraagd verstrekt ANVS naast aan de minister van IenW, aan de ministers van SZenW, VWS en JenV, alle voor de uitoefening van hun taak benodigde inlichtingen te verstrekken. Zij kunnen inzage vorderen van alle zakelijke gegevens en bescheiden, indien dat voor de vervulling van hun taak redelijkerwijs nodig is.
- Artikel 12d: bevoegdheid van de minister van IenW om, indien ANVS haar taak ernstig verwaarloost, noodzakelijke voorzieningen te treffen.
- Artikel 20a: bevoegdheid ANVS om vergunning in te trekken indien dat ter bescherming van de krachtens artikel 15b aangewezen belangen (bescherming mensen, veiligheid staat etc.) noodzakelijk is.
- Artikel 38a, lid 1: de minister van IenW en de betrokken minister zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding van interventies en voor de coördinatie en de uitvoering daarvan. Bij of krachtens AMvB kunnen omtrent deze voorbereiding, uitvoering en coördinatie regels worden gesteld.
- Artikel 42, lid 1: de minister van IenW kan – na overleg met betrokken minister en zoveel mogelijk na overleg burgemeester en voorzitter veiligheidsregio – besluiten dat ongeval cat. B-object een ongeval met cat. A-object wordt.
- Artikel 46, lid 1: bevoegdheid betrokken minister om regels te stellen en maatregelen te treffen, zo nodig met behulp van de sterke arm, indien zich een ongeval voordoet met een categorie A-object of met een categorie B-object dat krachtens artikel 42 als een ongeval met een A-object wordt bestreden, om de gevolgen van dat ongeval zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (na overleg met minister, voorzitter veiligheidsregio en commissaris van de Koning, tenzij vereiste spoed zich daartegen verzet, lid 3).
- Artikel 47, lid 1: bevoegdheid ANVS, indien zich een ongeval voordoet met een categorie A-object, als bedoeld in artikel 38, onderdeel c, onder 1° of 2°, om degene die het daarbij betrokken object onder zijn beheer heeft, bij beschikking te bevelen de maatregelen te nemen die naar haar oordeel nodig zijn om de gevolgen van dat ongeval zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken (kan zijn stilleggen inrichting, lid 2).
- Artikel 48, lid 1: bevoegdheid minister van Def, in overeenstemming met de minister van IenW en de minister JenV, indien zich een ongeval voordoet met een categorie A-object, als bedoeld in artikel 38, onderdeel c, onder 3°, om degene die het daarbij betrokken object onder zijn beheer heeft, bij beschikking te bevelen de maatregelen te nemen die naar zijn oordeel nodig zijn om de gevolgen van dat ongeval zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken. Artikel 47, lid 2, is van overeenkomstige toepassing.
- Artikel 49, lid 1: de commissaris van de Koning, de burgemeester, de voorzitter van de veiligheidsregio en het dagelijks bestuur van het waterschap en van andere openbare lichamen verlenen, op verzoek van de betrokken minister, medewerking aan de uitvoering of handhaving van de in artikel 46, lid 1, bedoelde regels en maatregelen.
- Artikel 59, lid 1: de artikelen 5:13 en 5:15 tot en met 5:20 van de Awb zijn van overeenkomstige toepassing.
- Artikel 59, lid 2: bevoegdheid, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning binnen te treden zonder toestemming van de bewoner.
- Artikel 66 jo artikel 5:32, lid 1, Awb: het bevoegd gezag is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van artikel 5:20 Awb, voor

zover het betreft de verplichting tot het verlenen van medewerking aan een krachtens de artikelen 58 en 65 aangewezen persoon of ambtenaar.

- Artikel 70, lid 3: de vergunninghouder kan de vergunning geheel of gedeeltelijk aan een ander overdragen, indien daarvoor toestemming is gegeven door ANVS. Aan de toestemming kunnen voorschriften worden verbonden.
- Artikel 83c jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid ANVS tot oplegging van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van de wet.

Informatiedeling

- Artikel 43, lid 1: de minister van IenW en betrokken minister dragen er zorg voor dat aan de Nederlandse bevolking op passende wijze informatie wordt verstrekt over mogelijke ongevallen met een categorie A-object, de maatregelen ter voorkoming en bestrijding daarvan, daaronder begrepen maatregelen ter bescherming van de gezondheid, en de bij deze ongevallen te volgen gedragslijn.
- Artikel 43a, lid 1: de minister van IenW en betrokken minister dragen er zorg voor dat de bevolking die wordt getroffen door een ongeval met een categorie A-object of door een ongeval met een categorie B-object dat krachtens artikel 42 als een ongeval met een categorie A-object wordt bestreden, onverwijld en bij herhaling doelmatige informatie wordt verstrekt over de te volgen gedragslijn en de maatregelen die zijn getroffen ter bestrijding van dat ongeval, daaronder begrepen maatregelen ter bescherming van de gezondheid.
- Artikel 43b, lid 1: ANVS draagt er zorg voor dat de Nederlandse bevolking op passende wijze, in ieder geval langs elektronische weg op een algemeen toegankelijke wijze, informatie wordt verstrekt over ongewone gebeurtenissen binnen inrichtingen als bedoeld in artikel 15, onder b, en, voor zover daarover informatie beschikbaar is, over ongewone gebeurtenissen binnen vergelijkbare buitenlandse inrichtingen in de nabijheid van Nederland.
- Artikel 45, lid 1: de verstrekking van informatie aan de bevolking en aan personen die bij de bestrijding van een ongeval met een categorie B-object zijn betrokken, geschiedt overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de artikelen 7 en 46 van de Wet veiligheidsregio's.

Regeling beveiliging nucleaire inrichtingen en splijtstoffen

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 1a: een vergunninghouder 15, onder a, Kew¹⁰ treft de beveiligingsmaatregelen die redelijkerwijs noodzakelijk nodig zijn om categorie I-materiaal, categorie II-materiaal of categorie III-materiaal te beveiligen tegen diefstal en misbruik.
- Artikel 1b, lid 1: een vergunninghouder 15, onder a, Kew houdt op persoonlijke of elektronische wijze toezicht op categorie I-materiaal, categorie II-materiaal of categorie III-materiaal
- Artikel 1c: wanneer categorie I-materiaal, categorie II-materiaal of categorie III-materiaal niet onder persoonlijk toezicht staat, zijn de beveiligingsmaatregelen van een vergunninghouder 15, onder a, Kew zodanig dat elektronische detectie van een poging tot diefstal of misbruik plaatsvindt en dat vanaf dat moment maatregelen werkzaam zijn die leiden tot ten minste 10 minuten vertraging in de tijd die iemand nodig heeft om wederrechtelijk de beschikking te krijgen over dit materiaal.
- Artikel 1e, lid 1: een vergunninghouder 15, onder a, Kew beschikt over een beveiligingsplan met een beschrijving van de wijze waarop het categorie I-, II-, of III-materiaal wordt beveiligd. De eerste volzin geldt niet indien de vergunninghouder tevens een vergunninghouder 15, onder b, Kew, is en voor de desbetreffende inrichting voldaan wordt aan paragraaf 2.
- Artikel 3, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew¹¹ treft de beveiligingsmaatregelen die redelijkerwijs nodig zijn om de inrichting onderscheidenlijk het categorie I-, II-, of III-

¹⁰ Artikel 15 Kew: verboden om zonder vergunning van ANVS: onder a: splijtstoffen of ertsen te vervoeren, voorhanden te hebben, binnen of buiten Nederlands grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen.

¹¹ Artikel 15 Kew: verboden om zonder vergunning van ANVS: onder b: een inrichting, waarin kernenergie kan worden vrijgemaakt, splijtstoffen kunnen worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen worden opgeslagen, op te richten, inwerking te brengen, in werking te houden, buiten gebruik te stellen of te wijzigen of een inrichting, waarin kernenergie kon worden vrijgemaakt, splijtstoffen konden worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen werden opgeslagen, te ontmantelen.

- materiaal te beveiligen tegen de dreigingen zoals omschreven in de referentiedreiging. Daarbij neemt de vergunninghouder 15, onder b, Kew het overeenkomstig de artikelen 4 en 5 vastgestelde en goedgekeurde beveiligingspakket in acht.
- Artikel 3, lid 2: de vergunninghouder 15, onder b, Kew treft in ieder geval de beveiligingsmaatregelen die nodig zijn om te voorkomen dat de in de bijlage II genoemde maximale waarde voor de hoeveelheid radioactiviteit geëmitteerd naar de lucht, bepaald overeenkomstig de bijlage II, of de maximale waarden voor de effectieve dosis ontvangen door een lid van de bevolking of een werknemer als bedoeld in artikel 1.2 juncto bijlage 1 van het Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming, bepaald overeenkomstig de bijlage II, worden overschreden.
 - Artikel 3, lid 4: de beveiligingsmaatregelen en nucleaire veiligheidsmaatregelen worden door de vergunninghouder 15, onder b, Kew, zodanig ontworpen en uitgevoerd dat deze elkaar complementeren en niet belemmeren. Hij treft zodanige maatregelen dat het ontstaan van mogelijke conflicten tussen de beveiligingsmaatregelen en nucleaire veiligheidsmaatregelen zoveel mogelijk wordt tegengegaan of, waar deze conflicten zich toch zouden voordoen, deze zo spoedig mogelijk worden opgeheven.
 - Artikel 4, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew beschikt over een beveiligingspakket met een beschrijving van de wijze waarop de inrichting of het categorie I-, II-, en III-materiaal wordt beveiligd.
 - Artikel 4, lid 2: weergegeven wat het beveiligingspakket ten minste moet bevatten.
 - Artikel 5, lid 1: het beveiligingspakket, bedoeld in artikel 4, lid 1, en wijzigingen daarvan die een negatief effect hebben of kunnen hebben op het niveau van de beveiliging, behoeven goedkeuring van ANVS.
 - Artikel 6, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew wijzigt het beveiligingspakket, bedoeld in artikel 4, lid 1, nadat de referentiedreiging is gewijzigd, of wanneer de Autoriteit dit nodig acht en dit schriftelijk heeft kenbaar gemaakt aan de vergunninghouder 15, onder b, Kew, waarbij in de kennisgeving is aangegeven wat de aard is van de aan te brengen wijzigingen.
 - Artikel 7, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew, beschikt over een plan voor de interne beveiligingsorganisatie dat ten minste een omschrijving bevat van de interne beveiligingsorganisatie en de daarmee verband houdende verantwoordelijkheden. Verantwoordelijkheden betreffen (a) de fysieke -, informatie-, cyber- en andere beveiligingsaspecten (b) de uitvoering van taken en maatregelen om gesaboteerd of zoekgeraakt materiaal alsmede informatie tijdig te ontdekken (c) de mogelijke compenserende maatregelen betreffende het beveiligingspakket (d) het onverwijld informeren van de Autoriteit over de in lid 3 bedoelde gebeurtenissen en situaties.
 - Artikel 7, lid 2: in het plan voor de interne beveiligingsorganisatie worden voorts de bevoegdheden en de instructies van de beveiligingsdeskundige en diens plaatsvervanger, de bedrijfsbeveiligingsdienst en de alarmcentrale beschreven en uitgewerkt.
 - Artikel 7, lid 3: in het plan worden voorts maatregelen getroffen voor de volgende gebeurtenissen en situaties (a) diefstal van categorie I-, II-, of III-materiaal (b) sabotage van categorie I-, II-, of III-materiaal, of van de inrichting (c) diefstal of het in de openbaarheid komen van de referentiedreiging, van het beveiligingspakket, bedoeld in artikel 4, lid 1, of van andere gevoelige informatie aangaande de beveiliging van de inrichting of van categorie I-, II-, of III-materiaal (d) diefstal of ongewenste wijziging van gerubriceerde informatie, en (e) dreiging van, of een poging tot diefstal of sabotage als bedoeld onder a tot en met d.
 - Artikel 8: de vergunninghouder 15, onder b, Kew, treft de organisatorische, bouwkundige, elektronische en informatiebeveiligingsmaatregelen die in samenhang ten minste weerstand bieden tegen de dreigingen uit de referentiedreiging en die zorgdragen voor een tijdige respons.
 - Artikel 10, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew treft beveiligingsmaatregelen die redelijkerwijs nodig zijn om de alarmcentrale, bedoeld in artikel 9, lid 2, te beveiligen tegen de dreigingen zoals omschreven in de referentiedreiging.
 - Artikel 11, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew verdeelt bij het treffen van de beveiligingsmaatregelen het terrein waarop de inrichting en de daarbij behorende gebouwen zich bevinden, voor zover van toepassing, in een (a) observatiegebied (b) beveiligd gebied (c) vitaal gebied.
 - Artikel 11, lid 2: weergegeven waar de beveiligingsmaatregelen ten minste betrekking op dienen te hebben.
 - Artikel 12, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew meldt gebeurtenissen die aan onverkorte toepassing van het beveiligingspakket in de weg staan, onmiddellijk aan ANVS.

- Artikel 12, lid 2: de vergunninghouder neemt onmiddellijk compenserende maatregelen en legt deze onverwijld voor aan de op grond van artikel 58, lid 1, onderdeel a, van de wet aangewezen ambtenaren.
- Artikel 13: het Geheimhoudingsbesluit Kernenergiewet is van toepassing op de referentiedreiging en het beveiligingspakket, bedoeld in artikel 4, lid 1.
- Artikel 14, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew voert het evaluatieprogramma, bedoeld in artikel 4, lid 2, onder g, uit. Daarbij wordt in elk geval een audit uitgevoerd met betrekking tot het plan interne beveiligingsorganisatie, worden de organisatorische en bouwkundige beveiligingsmaatregelen gecontroleerd, de elektronische en informatiebeveiligingsmaatregelen getest en het plan interne beveiligingsorganisatie in een oefening toegepast.
- Artikel 14, lid 2: de vergunninghouder 15, onder b, Kew beoordeelt het beveiligingspakket jaarlijks op doeltreffendheid.
- Artikel 14, lid 3: de vergunninghouder 15, onder b, Kew wijzigt het beveiligingspakket voor zover de resultaten van de in lid 2 bedoelde beoordeling daartoe aanleiding geven.
- Artikel 15, lid 1: de vergunninghouder 15, onder b, Kew beoordeelt elke tien jaar of het beveiligingspakket, bedoeld in artikel 4, lid 1, voldoet aan de stand van de techniek.
- Artikel 15, lid 2: de vergunninghouder 15, onder b, Kew past het beveiligingspakket, bedoeld in artikel 4, lid 1, aan voor zover de resultaten van de in lid 1 bedoelde beoordeling daartoe aanleiding geven.

Interveniëren

- Artikel 5, lid 2: goedkeuring door ANVS van een beveiligingspakket wordt geweigerd indien het beveiligingspakket niet voldoet aan de eisen die daaraan bij deze regeling zijn gesteld.
- Artikel 5, lid 3, 4: ANVS kan aan de goedkeuring voorschriften verbinden of de goedkeuring intrekken of de daaraan verbonden voorschriften intrekken of wijzigen, indien het beveiligingspakket niet meer voldoet aan de eisen die daaraan bij deze regeling zijn gesteld.
- Artikel 9: de elektronische signaleringen worden ontvangen door een alarmcentrale die de signalen beoordeelt en, indien nodig, assistentie vraagt aan de externe beveiligingsorganisatie.
- Artikel 15, lid 3: ANVS kan een vergunninghouder 15, onder b, Kew, opdragen een of meer extra beoordelingen binnen het tijdvak van tien jaar te doen indien dat naar zijn oordeel met het oog op het niveau van beveiliging noodzakelijk is.

Regeling nucleaire veiligheid kerninstallaties

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3, lid 3: de vergunninghouder is verantwoordelijk voor de nucleaire veiligheid van de kerninstallatie.
- Artikel 5, lid 1: de vergunninghouder verstrekt aan de bevolking, lokale autoriteiten en belanghebbenden in de nabijheid van de kerninstallatie noodzakelijk informatie over de nucleaire veiligheid van de kerninstallatie.
- Artikel 8, lid 1: ter verwezenlijking van de nucleaire veiligheidsdoelstelling, bedoeld in artikel 6, en ter waarborging van een hoog niveau van nucleaire veiligheid neemt de vergunninghouder van een kerninstallatie maatregelen om een effectieve nucleaire veiligheidscultuur binnen de kerninstallatie te bevorderen en te versterken.
- Artikel 14, lid 1: de vergunninghouder van een kerninstallatie beschikt over procedures en maatregelen voor het beheer van ongevallen die zich kunnen voordoen in operationele modi van de kerninstallatie en voor ongevallen waarbij verschillende eenheden binnen de kerninstallatie tegelijkertijd betrokken zijn of die van invloed zijn op verschillende eenheden tegelijkertijd. Lid 3: beschikt over een bedrijfsnoodplan.

Interveniëren

- Artikel 15: ANVS kan aan een vergunning als bedoeld in artikel 15, onderdeel b, Kew, in het belang van de nucleaire veiligheid van de kerninstallatie voorschriften verbinden waarin nadere eisen worden gesteld ten aanzien van de in deze regeling opgenomen verplichtingen.
- Artikel 16, lid 1: ter verwezenlijking van de nucleaire veiligheidsdoelstelling, bedoeld in artikel 6, en ter waarborging van een hoog niveau van nucleaire veiligheid neemt ANVS maatregelen

om een effectieve nucleaire veiligheidscultuur binnen de organisatie te bevorderen, te versterken en continu te verbeteren.

Informatiedeling

- Artikel 17, lid 1: ANVS, in het kader van de crisisvoorbereiding, en de minister van IenW, in het kader van de crisisbeheersing, verstrekken bij een ongeval onmiddellijk informatie aan de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten in de nabijheid van de kerninstallatie.

8. Drinkwater

Drinkwaterwet (Dww)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3: de zorg voor voldoende en duurzame uitvoering van de openbare drinkwatervoorziening binnen een distributiegebied berust bij de eigenaar van een drinkwaterbedrijf (dwb).
- Artikel 7: eigenaar dwb heeft tot taak: in stand houden van een duurzame en doelmatige openbare drinkwatervoorziening, tot stand brengen en in stand houden van de infrastructuur die noodzakelijk is voor de productie en distributie van drinkwater in dat distributiegebied, leveren van drinkwater, borgen van de kwaliteit en duurzaamheid van het productie- en distributieproces en het geleverde drinkwater.
- Artikel 21: zorgplicht eigenaar dwb voor (o.m.) deugdelijk drinkwater, geen gevaar voor verontreiniging.
- Artikel 24, lid 3: informatieplicht eigenaar drinkwaterbedrijf aan toezichthouder bij niet-voldoen aan wettelijke verplichtingen m.b.t. deugdelijkheid, gezondheid drinkwater.
- Artikel 32: zorgplicht eigenaar dwb voor de levering van deugdelijk drinkwater.
- Artikel 33: zorgplicht eigenaar dwb voor de uitvoering van een analyse met betrekking tot het risico op verstoringen¹² alsmede voor het actueel houden van die analyse.
- Artikel 34: plicht eigenaar dwb om op basis van de analyse passende maatregelen te nemen om verstoringen zo veel mogelijk te voorkomen.
- Artikel 35, lid 1: plicht eigenaar dwb om bij een verstoringen onmiddellijk maatregelen te nemen die noodzakelijk zijn om die verstoring z.s.m. op te heffen.
- Artikel 35, lid 2: plicht eigenaar dwb tot overleg met inspecteur bij verstoring die kan leiden of heeft geleid tot onderbreking van de levering van drinkwater voor een periode langer dan 24 uur, dan wel bij sprake gevaar volksgezondheid.
- Artikel 35 lid 3,4: plicht eigenaar dwb (in overleg met inspecteur) tot zorg voor levering nood(drink)water.
- Artikel 37: plicht eigenaar dwb opstellen leveringsplan, waarin wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met verplichtingen uit de artikelen 32 t/m 35, (eisen aan inhoud leveringsplan verder uitgewerkt in Drinkwaterbesluit) (goedkeuring inspecteur nodig).
- Artikel 49: plicht eigenaar dwb, collectieve watervoorziening of collectief leidingnet tot in kennisstelling van inspecteur of toezichthouder met vermoeden, gevaar of beletsel artikelen 21 t/m 30 (zorg kwaliteit drinkwater).

Interveniëren

- Artikel 50: bevoegdheid minister van IenW tot toepassing bestuursdwang ter handhaving van drinkwaterwet en daarop berustende bepalingen.
- Artikel 51: bij of krachtens AMvB kunnen in belang volksgezondheid gegevens worden aangewezen die door de eigenaar van een drinkwaterbedrijf worden verstrekt aan inspecteur.
- Artikel 54: bevoegdheid minister van IenW om in geval van buitengewone omstandigheden, zo mogelijk na overleg met de eigenaar dwb en zo lang als die omstandigheden dat vereisen, regels te stellen of maatregelen te treffen die hij redelijkerwijs nodig acht in het belang van de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.

¹² Artikel 1 lid 1 Dww, verstoring: uitval of aantasting van watervoorzieningswerken, waardoor de continuïteit van de levering van deugdelijk drinkwater wordt verbroken of in gevaar komt.

Drinkwaterbesluit

Wettelijke verplichtingen

- Artikelen 23 en 25: informatieplicht eigenaar dwb aan consumenten en toezichthouder als drinkwater niet voldoet aan eisen.
- Artikel 37: inspecteur moet legionellarisicoanalyse kunnen inzien.
- Artikel 47: een verstorings-risicoanalyse omvat het inventariseren en analyseren van de voor het leveringsgebied van een drinkwaterbedrijf bestaande en te verwachten dreigingen voor de openbare drinkwatervoorziening. Een beschrijving van deze dreigingen wordt met het oog op goedkeuring van het leveringsplan, bedoeld in artikel 37, lid 3, Dww, voorafgaand aan de indiening van het leveringsplan aan de inspecteur ter beoordeling voorgelegd.
- Artikel 48: plicht eigenaar dwb tot vaststellen noodwaterdrinkbehoefte (in overleg met inspecteur) en zorg voor voldoende inzet nooddrinkwatervoorziening.
- Artikel 49: eigenaar dwb draagt zorg voor noodwater-risicoanalyse die ten grondslag ligt aan de beoordeling of het noodwater geen onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid of het distributienet oplevert
- Artikel 52: plicht eigenaar dwb tot voortzetting levering bij uitval (onderdeel van) watervoorzieningswerk.

Interveniëren

- Artikel 41, lid 2: bevoegdheid inspecteur om maatregelen voor te schrijven in geval legionellagevaar.
- Artikel 47, lid 2: bevoegdheid minister van IenW om nationale dreigingen vast te stellen en deze nader uit te werken in scenario's. Hij kan de eigenaar van een drinkwaterbedrijf verplichten deze nationale dreigingen en scenario's op te nemen in zijn verstorings-risicoanalyse. Lid 3, 4: bevoegdheid inspecteur tot verzoek aan eigenaar dwb om aanpassing analyse en zo nodig geven van aanwijzingen.
- Artikel 53, lid 3: inspecteur kan aanwijzingen geven m.b.t. herziening leveringsplan.
- Artikel 54, lid 1, 2, 3: bevoegdheid inspecteur om aan eigenaar dwb om tijdig opstellen en zo nodig aanpassen van leveringsplan te verzoeken, alsmede daartoe aanwijzingen te geven,
- Artikel 54, lid 4: indien de eigenaar dwb geen gevolg geeft aan een verzoek op grond van lid 1 of 2, kan minister van IenW voorzien in het gevorderde ten laste van de eigenaar dwb.

9. Keren en Beheren water

Waterwet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 2.1: toepassing van de wet is gericht op voorkomen van en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.
- Artikel 3.1 jo artikelen 3.1 en 3.2 Waterbesluit jo bijlage II en III van het Waterbesluit: beheer van de in de bijlagen II en III genoemde oppervlaktelichamen en waterkeringen, plus zijwateren en ondersteunende kunstwerken, berust bij het Rijk.
- Artikel 3.3: minister van IenW draagt zorg voor beschikbaarheid van informatie, waarschuwingen en inlichtingen aan de beheerders van primaire waterkeringen en colleges van Gedeputeerde Staten, in het belang van het tijdig nemen van maatregelen bij hoog water dat gevaar voor een tot directe kering van het buitenwater bestemde primaire waterkering kan opleveren.
- Artikel 3.4: het waterschap draagt zorg voor de zuivering van via het openbaar vuilwaterriool aangevoerd stedelijk afvalwater in een afvalwaterzuiveringsinstallatie.
- Artikel 3.6: de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort.

- Artikel 3.7: beheerders van binnen hetzelfde stroomgebieddistrict gelegen watersystemen stellen, voor zover nodig met het oog op een samenhangend en doelmatig waterbeheer, waterakkoorden vast waarin zij de hun beheersgebied overstijgende aspecten van het beheer ten opzichte van elkaar regelen.
- Artikel 3.8: waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inname, inzameling en zuivering van afvalwater.
- Artikel 5.3: de beheerder neemt, ten aanzien van de waterstaatswerken onder zijn beheer de nodige maatregelen voor het veilig en doelmatig gebruik daarvan.
- Artikel 5.29, lid 1: de beheerder draagt zorg voor het houden van oefeningen in doeltreffend optreden bij gevaar (omstandigheden waardoor de goede staat van een of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken, artikel 5.28, lid 1). Tevens stelt hij voor de waterstaatswerken onder zijn beheer een calamiteitenplan vast.
- Artikel 5.30, lid 1: de beheerder is in geval van gevaar (omstandigheden waardoor de goede staat van een of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken, artikel 5.28, lid 1), zolang de daardoor ontstane situatie dat noodzakelijk maakt, bevoegd de maatregelen te treffen die hij nodig oordeelt (zolang niet i.s.m. grondwet of internationaalrechtelijke verplichtingen).
- Artikel 5:30, lid 2: meldplicht van bestuur van een waterschap aan Gedeputeerde Staten als men gebruik heeft gemaakt van bevoegdheid artikel 5:30, lid 1.
- Artikel 5.30, lid 3: meldplicht van bestuur van een waterschap aan de minister van IenW als in verband met gevaar voor een primaire waterkering gebruik is gemaakt van de bevoegdheid bedoeld in artikel 5.30, lid 1.
- Artikel 8.1: de beheerder heeft tot taak zorg te dragen voor de bestuursrechtelijke handhaving voor zover betrekking hebbend op de door hem beheerde watersystemen.

Interveniëren

- Artikel 3.13 lid 1: de minister van IenW kan, indien internationale verplichtingen of bovenregionale belangen dat noodzakelijk maken, Gedeputeerde Staten of het bestuur van een waterschap een aanwijzing geven omtrent de uitoefening van bevoegdheden of de uitvoering van taken in het kader van het waterbeheer.
- Artikel 3.13, lid 3: wanneer het bestuur van een waterschap een krachtens lid 1 gevorderde beslissing niet of niet naar behoren neemt dan wel een krachtens lid 1 gevorderde handeling niet of niet naar behoren verricht of anderszins een krachtens lid 1 gevorderd resultaat niet, niet tijdig of niet naar behoren tot stand brengt, besluit de minister van IenW daarin te voorzien ten laste van het waterschap. De artikelen 121, lid 2 en 4, 121a tot en met 121e van de Provinciewet zijn van overeenkomstige toepassing.
- Artikel 5.31, lid 3: de minister van IenW kan, indien naar zijn oordeel Gedeputeerde Staten of de commissaris in de provincie ten onrechte niet of niet voldoende gebruik maken van de bevoegdheid, bedoeld in lid 1 of 2, overeenkomstige toepassing geven aan artikel 3.13.
- Artikel 5.31, lid 4: de minister van IenW kan, indien naar zijn oordeel het bestuur van een waterschap niet of niet voldoende optreedt bij gevaar voor een primaire waterkering, overeenkomstige toepassing geven aan artikel 3.13.
- Artikel 8.5: de minister van IenW is bevoegd tot het toepassen van bestuursdwang ter handhaving van het bij of krachtens deze wet bepaalde in gevallen waarin hem de zorg voor de bestuursrechtelijke handhaving daarvan is opgedragen.

Waterbesluit (Wb)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3.2: het beheer van de primaire waterkeringen en andere waterkeringen die zijn vermeld in bijlage III bij het besluit berust bij het Rijk.
- Artikel 3.4, lid 2 en 4: Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de waterschappen en burgemeester en wethouders verstrekken ten aanzien van hun onderscheiden aandeel in het waterbeheer de minister van IenW (o.m.) gegevens die nodig zijn voor het opstellen van stroomgebiedbeheerplannen/overstromingsrisicobeheerplannen.
- Artikel 3.4, lid 5: ten aanzien van hun onderscheiden aandeel in het waterbeheer verstrekken het dagelijks bestuur van de waterschappen en burgemeester en wethouders aan

Gedeputeerde Staten de gegevens die nodig zijn voor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten.

Interveniëren

- Artikel 3.4, lid 6: op verzoek van de minister van IenW, ten behoeve van het door hem uit te oefenen toezicht op het waterbeheer, verstrekken Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de waterschappen en burgemeester en wethouders de bij dat verzoek omschreven gegevens.

Waterregeling

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3.2, lid 1, 2: waterkwaliteitsbeheer en waterkwantiteitsbeheer van de in artikel 3.1 Wb bedoelde oppervlaktewaterlichamen en zijwateren berust bij Rijk (voor zover binnen grenzen als aangegeven in bijlage II en III bij Wb).

Waterstaatswet 1900

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 103 jo artikelen 1 en 2: het bij anderen in beheer of onderhoud brengen van waterstaatswerken die bij het Rijk in beheer of onderhoud zijn, alsmede het bij het Rijk in beheer of onderhoud brengen van waterstaatswerken die bij anderen dan het Rijk in beheer of onderhoud zijn dan wel die onbeheerd zijn, geschiedt bij wet (artikel 1). De Gedeputeerde Staten kunnen, waterstaatswerken in beheer of onderhoud bij anderen dan het Rijk, de beheerders gehoord, zoo ook onbeheerde waterstaatswerken in het beheer en onderhoud der provincie brengen (artikel 2).

Waterschapswet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 1: taak waterschap betreft de zorg voor het watersysteem en de zorg voor het zuiveren van afvalwater.

Wet beheer rijkswaterstaatwerken

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 2: vergunningplicht van de minister van IenW voor gebruik maken van een waterstaatswerk anders dan waartoe het is bestemd.
- Artikel 11c: de wegbeheerder voert in de voorbereiding van een infrastructuurproject een verkeersveiligheidseffectbeoordeling en verkeersveiligheidsaudits uit.
- Artikel 11e: de wegbeheerder voert verkeersveiligheidsinspecties uit van in gebruik zijnde wegen teneinde de veiligheidskenmerken van de wegen te identificeren en ongevallen te voorkomen.

Interveniëren

- Artikel 6: bevoegdheid minister van IenW om de toegang tot een waterstaatswerk geheel of gedeeltelijk te verbieden of te beperken door een bekendmaking, geplaatst bij het betrokken waterstaatswerk, dan wel gedaan op een andere geschikte wijze.
- Artikel 7 jo artikel 5:32, lid 1, Awb: bevoegdheid minister van IenW tot oplegging van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom ter handhaving van de bij of krachtens deze wet gestelde verplichtingen.

Provinciewet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 121e: het provinciebestuur werkt mee met de uitvoering van een besluit tot indeplaatsstelling. De betrokken minister kan ter zake van de uitvoering van het besluit aanwijzingen geven. Het provinciebestuur stelt op eerste vordering van de betrokken minister de voor de uitvoering van het besluit benodigde provincieambtenaren ter beschikking en verschaft op eerste vordering van de betrokken minister alle informatie die nodig is voor de uitvoering van het besluit tot indeplaatsstelling (artikel 121).
- Artikel 158, lid 1: Gedeputeerde Staten zijn in ieder geval bevoegd toezicht te houden op waterstaatswerken, voor zover niet bij de wet het toezicht aan anderen is opgedragen of de waterstaatswerken in beheer zijn bij het Rijk.

Interveniëren

- Artikel 121, lid 1 (indeplaatsstelling): wanneer Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning een bij of krachtens een andere dan deze wet gevorderde beslissing niet of niet naar behoren nemen dan wel een bij of krachtens een andere dan deze wet gevorderde handeling niet of niet naar behoren verrichten, of anderszins een bij of krachtens een andere dan deze wet gevorderd resultaat niet, niet tijdig of niet naar behoren tot stand brengen, besluit de betrokken minister daarin namens Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te voorzien ten laste van de provincie.
- Artikel 121a: bij de uitvoering van het besluit tot indeplaatsstelling, beschikt de betrokken minister over de bevoegdheden waarover Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning bij of krachtens deze wet en de andere wet, bedoeld in artikel 121, lid 1, beschikken.

Gemeentewet

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 124g: het gemeentebestuur werkt mee met de uitvoering van een besluit tot indeplaatsstelling. Gedeputeerde Staten, de commissaris van de Koning onderscheidenlijk de betrokken minister kunnen ter zake van de uitvoering van het besluit aanwijzingen geven. Het gemeentebestuur stelt op eerste vordering van Gedeputeerde Staten onderscheidenlijk de commissaris van de Koning, de voor de uitvoering van het besluit benodigde gemeenteambtenaren ter beschikking en verschaft op eerste vordering van Gedeputeerde Staten onderscheidenlijk de commissaris van de Koning, alle informatie die nodig is voor de uitvoering van het besluit tot indeplaatsstelling (artikel 124).

Interveniëren

- Artikel 124a: in overeenstemming met de minister van BZK, kan de betrokken minister, indien hij van oordeel is dat toepassing van artikel 124, lid 1, uit oogpunt van een zwaarwegend algemeen belang gewenst is, Gedeputeerde Staten onderscheidenlijk de commissaris van de Koning verzoeken toepassing te geven aan artikel 124, lid 1. Een afschrift van het verzoek wordt gezonden aan de raad en Provinciale Staten. Indien Gedeputeerde Staten onderscheidenlijk de commissaris van de Koning niet binnen een door de betrokken minister gestelde termijn toepassing hebben gegeven aan artikel 124, lid 1, gaat de bevoegdheid van artikel 124, lid 1, over op de betrokken minister.

10. Financiële ondernemingen¹³

EBA-verordening (Verordening (EU) nr. 1093/2010)

Wettelijke verplichting

¹³ Voor wat betreft de wetgeving op het gebied van de financiële ondernemingen is de wetgeving van de meest relevante instellingen opgenomen.

- Artikel 16, lid 3: bevoegde autoriteiten en financiële instellingen zijn verplicht zich tot het uiterste in te spannen om aan door de European Banking Authority (EBA) uitgevaardigde richtsnoeren te voldoen. Zie nader de richtsnoeren hieronder.

Relevante richtsnoeren

- Richtsnoeren inzake ICT en risicobeheer op het gebied van veiligheid (EBA/GL/2019/04).
- Richtsnoeren voor de melding van grote incidenten uit hoofde van PSD2 (EBA/GL/2017/10).
- Richtsnoeren inzake beveiligingsmaatregelen voor operationele en beveiligingsrisico's van betaaldiensten uit hoofde van PSD2 (EBA/GL/2017/17).

EMIR (verordening (EU) nr. 648/2012)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 26, lid 1: een centrale tegenpartij (CTP) beschikt over solide governancesystemen, waaronder een duidelijke organisatiestructuur met duidelijk omschreven, transparante en samenhangende verantwoordelijkheden, effectieve procedures voor het vaststellen, beheren, bewaken en rapporteren van de risico's waaraan zij blootstaat of bloot kan komen te staan, en adequate interne controlemechanismen, zoals goede administratieve en boekhoudkundige procedures.
- Artikel 26, lid 3: een CTP beschikt over en werkt in het kader van een organisatiestructuur die de continuïteit en ordelijke werking bij het verrichten van haar diensten en activiteiten garandeert. Zij maakt gebruik van passende en evenredige systemen, middelen en procedures.
- Artikel 26, lid 6: een CTP zorgt voor informatietechnologiesystemen die zijn aangepast aan de complexiteit, de diversiteit en het soort diensten en activiteiten die worden verricht, teneinde te garanderen dat strenge normen in acht worden genomen op het gebied van beveiliging en integriteit en vertrouwelijkheid van de bijgehouden informatie.
- Artikel 26, lid 8: regelmatig worden onafhankelijke audits van de CTP uitgevoerd. De resultaten van deze audits worden meegedeeld aan de raad en worden ter beschikking gesteld van de bevoegde autoriteit.
- Artikel 34, lid 1: een CTP zorgt voor de vaststelling, toepassing en instandhouding van een passend bedrijfscontinuïteits- en noodherstelplan dat tot doel heeft de functies van de CTP in stand te houden, de activiteiten tijdig te hervatten en de verplichtingen van de CTP na te komen. Een dergelijk plan moet ten minste mogelijk maken dat alle transacties op het ogenblik van de verstoring kunnen worden hersteld, zodat de CTP haar bedrijfsactiviteiten met zekerheid kan voortzetten en de afwikkeling op de geplande datum kan voltooien.¹⁴

CSD-Verordening (Verordening (EU) Nr. 909/2014)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 14, lid 1: de bevoegde autoriteiten, de relevante autoriteiten en de European Securities and Markets Authority (ESMA) werken nauw samen, onder andere door alle voor de toepassing van deze verordening relevante informatie met elkaar uit te wisselen. Waar passend en relevant, zijn bij die samenwerking andere overheidsinstanties en organen betrokken, met name die welke uit hoofde van Richtlijn 2003/87/EG zijn opgericht of aangesteld.
- Artikel 16, lid 4: een centrale effectenbewaarinstelling (Central Securities Depository; CSD) en haar onafhankelijke auditeurs stellen de toezichthouder onverwijld in kennis van alle wezenlijke wijzigingen die van invloed zijn op de naleving van de voorwaarden voor vergunning.
- Artikel 22, lid 1: ten minste jaarlijks toetst de toezichthouder de regelingen, strategieën, processen en mechanismen die door een CSD met betrekking tot de naleving van deze verordening worden geïmplementeerd en evalueert zij de risico's waaraan de CSD is of kan worden blootgesteld, of die zij schept voor de vlotte werking van effectenmarkten.
- Artikel 22, lid 3: elke CSD heeft een deugdelijk afwikkelplan dat wordt nageleefd om ten minste de continuïteit van haar kerntaken te waarborgen.
- Artikel 26, lid 1: een CSD heeft robuuste bestuursregelingen, waaronder een duidelijke organisatiestructuur met welomschreven, transparante en consistente verantwoordelijkheden,

¹⁴ Zie voor de uitwerking van voornoemde bepalingen de Gedelegeerde verordening (EU) nr. 153/2013, hoofdstukken 3 en 5.

efficiënte processen voor het identificeren, het beheren, het monitoren en het rapporteren van de risico's waaraan zij blootstaat of blootgesteld kan worden, en een adequaat beleid inzake beloning en interne controlemechanismen, met inbegrip van deugdelijke administratieve en boekhoudkundige procedures.

- Artikel 26, lid 3: een CSD heeft passende procedures voor haar werknemers om langs een speciaal kanaal potentiële inbreuken op deze verordening intern te rapporteren.
- Artikel 30, lid 1: indien een CSD diensten of activiteiten aan een derde uitbesteedt, blijft zij volledig verantwoordelijk voor het vervullen van al haar verplichtingen uit hoofde van deze verordening en neemt zij een aantal specifiek opgesomde voorwaarden in acht: o.a. uitbesteding vormt geen beletsel voor de uitoefening van de toezicht- en de controlefunctie, ook niet voor toegang ter plaatse om alle relevante informatie te verkrijgen die nodig is om die functies te vervullen; CSD heeft toegang tot de relevante informatie over de uitbestede diensten; de CSD zorgt ervoor dat de dienstverrichter voldoet aan de bij de betrokken wetgeving op de gegevensbescherming vastgestelde normen die zouden gelden als de dienstverrichters in de Unie gevestigd zouden zijn. De CSD is verantwoordelijk voor het waarborgen dat die normen in een contract tussen de partijen worden opgenomen en dat die normen in stand worden gehouden.
- Artikel 36: voor elk effectenafwikkelingssysteem dat een CSD exploiteert, heeft zij passende regels en procedures, met inbegrip van robuuste boekhoudkundige praktijken en controles, om de integriteit van effectenuitgiftes te helpen waarborgen, en de risico's in verband met de veilige bewaring en afwikkeling van transacties in effecten te beperken en te beheersen.
- Artikel 44: een CSD heeft robuuste management- en controlesystemen en IT-instrumenten om algemene zakelijke risico's, met inbegrip van verliezen als gevolg van het slecht uitvoeren van de zakelijke strategie, kasstromen en exploitatiekosten te identificeren, te monitoren en te beheersen.
- Artikel 45, lid 1: inclusief voor alle effectenafwikkelingssystemen die zij exploiteert, identificeert een CSD bronnen van zowel intern als extern operationeel risico en beperkt zij de impact daarvan tot een minimum door de inzet van passende IT-instrumenten, -controles en -procedures te gebruiken.
- Artikel 45, lid 2: een CSD houdt passende IT-instrumenten aan die een hoge mate van beveiliging en operationele betrouwbaarheid waarborgen en een toereikende capaciteit hebben. De IT-instrumenten zijn berekend op de complexiteit, de diversiteit en het soort diensten en activiteiten die worden verricht teneinde te garanderen dat strenge normen in acht worden genomen op het gebied van beveiliging en de integriteit en vertrouwelijkheid van de bewaarde informatie.
- Artikel 45, lid 3: voor diensten die zij verricht en voor elk effectenafwikkelingssysteem dat zij exploiteert, draagt een CSD zorg voor het vaststellen, implementeren en aanhouden van een adequaat bedrijfscontinuïteitsbeleid en noodherstelplan om te zorgen voor het behoud van haar diensten, het tijdig herstel van de bedrijfsactiviteiten en de vervulling van de verplichtingen van de CSD bij gebeurtenissen die een significant risico op verstoring van transacties inhouden.
- Artikel 45, lid 4: het in lid 3 bedoelde plan maakt het mogelijk alle transacties en posities van deelnemers op het ogenblik van de verstoring te herstellen, zodat de deelnemers aan een CSD hun bedrijvigheid met zekerheid kunnen voortzetten en de afwikkeling op de geplande datum kunnen uitvoeren, onder meer door ervoor te zorgen dat kritieke IT-systemen na de verstoring meteen weer operationeel zijn. Daarbij dient in een tweede verwerkingslocatie te worden voorzien met voldoende middelen, capaciteit en functionaliteit, en passende personeelsvoorziening.
- Artikel 45, lid 6: een CSD is belast met het identificeren, monitoren en beheersen van bepaalde specifiek omschreven risico's voor haar bedrijfsactiviteiten en stelt de toezichthouder onverwijld in kennis van eventuele operationele incidenten als gevolg van deze risico's.
- Artikel 65: de toezichthouders moeten in dit artikel specifiek omschreven mechanismen instellen om te stimuleren dat potentiële of feitelijke inbreuken op deze Verordening aan hen worden gemeld.
- Artikel 65, lid 3: instellingen beschikken over passende procedures opdat hun werknemers in staat zijn inbreuken intern via een specifiek, onafhankelijk en zelfstandig kanaal te melden.
- Zie voor de uitwerking van voornoemde bepalingen de Gedelegeerde verordening (EU) nr. 2017/392 van de Commissie van 11 november 2016 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 909/2014 van het Europees Parlement en de Raad met technische reguleringsnormen inzake de vergunnings-, toezichts- en operationele vereisten voor centrale effectenbewaarinstellingen.

Besluit uitvoering EU verordeningen financiële markten

Interveniëren

- Artikel 2, lid 1 sub h: aanwijzing de Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) als toezichthouder op de naleving van specifieke bepalingen van verordening (EU) nr. 648/2012(EMIR).
- Artikel 2, lid 1 sub n: aanwijzing DNB en AFM als toezichthouder op de naleving van specifieke bepalingen van verordening (EU) nr. 909/2014 (centrale effectenbewaarinstellingen; CSD).
- Artikel 2 lid 1 sub t: aanwijzing AFM als toezichthouder op de naleving van verordening (EU) nr. 2017/565 (markten voor financiële instrumenten 2014 inzake organisatorische eisen).
- Artikel 4: DNB en AFM kunnen een last onder dwangsom opleggen voor overtreding van in bijlage 1 genoemde artikelen van de betreffende verordening.
- Artikel 5: DNB en AFM kunnen een bestuurlijke boete opleggen voor overtreding van in bijlage 2 genoemde artikelen van de betreffende verordening.

Bankwet 1998

Op basis van de Bankwet is DNB belast met bepaalde taken, deels binnen het kader van het Europees Stelsel van Centrale Banken en deels nationaal (artikelen 3 en 4). In het kader van dit overzicht is relevant dat DNB:

- toezicht houdt op financiële instellingen;
- de goede werking van het betalingsverkeer bevordert en
- de stabiliteit van het financiële stelsel bevordert.

De wettelijke verplichtingen/bevoegdheden zijn nader uitgewerkt in specifieke EU-verordeningen of wetten.

Wet op het financiële toezicht (Wft)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3:10, lid 1: een financiële onderneming zoals een bank voert een adequaat beleid dat een integere uitoefening (zoals tegengaan belangenverstremgeling) van het bedrijf waarborgt.
- Artikel 3:10, lid 3: een financiële onderneming als bedoeld in lid 1 van artikel 3:10 verstrekt aan DNB bij AMvB te bepalen informatie over incidenten die verband houden met de onderwerpen, bedoeld in lid 1.
- Artikel 3:17, lid 1: de financiële onderneming zoals een bank richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste en integere uitoefening van haar onderscheidenlijk zijn bedrijf waarborgt.
- Artikel 3:17, lid 2: bij of krachtens AMvB worden regels gesteld met betrekking tot lid 1. Deze regels hebben betrekking op (a) het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's (b) integriteit (waaronder tegengaan belangenverstremgeling) (c) de soliditeit van de financiële onderneming (waaronder het beheersen van financiële risico's).
- Artikel 3:18, lid 1: indien een financiële onderneming met zetel in Nederland werkzaamheden uitbesteedt aan een derde, draagt de financiële onderneming er zorg voor dat deze derde de ingevolge dit deel met betrekking tot die werkzaamheden op de uitbestedende financiële onderneming van toepassing zijnde regels naleeft.
- Artikel 4:11, lid 4: een financiële onderneming als bedoeld in lid 1 (o.m. beleggingsonderneming) of lid 2 (financiële dienstverlener) verstrekt aan AFM bij AMvB te bepalen informatie over incidenten die verband houden met de onderwerpen, bedoeld in lid 1 en 2 (o.m. tegengaan belangenverstremgeling).
- Artikel 4:14 lid 1: de in het artikel gespecificeerde entiteiten zoals een beleggingsonderneming richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste en integere uitoefening van zijn onderscheidenlijk haar bedrijf waarborgt.
- Artikel 4:14 lid 2: bij of krachtens AMvB worden regels gesteld met betrekking tot lid 1. Deze regels hebben betrekking op o.a. (a) het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's (b) integriteit (waaronder tegengaan belangenverstremgeling) (c) ordelijke en transparante financiële marktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten en deelnemers.

- Artikel 4:15 lid 1: financiële dienstverleners die niet het bedrijf van financiële instelling, bank of verzekeraar uitoefent, richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste en integere uitoefening in zijn bedrijf waarborgt.
- Artikel 4:15 lid 2: bij of krachtens AMvB worden regels gesteld met betrekking tot lid 1. Deze regels hebben betrekking op o.a. integriteit (integere uitoefening van het bedrijf van een financiële dienstverlener worden gerekend) en ordelijke en transparante financiële marktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten en deelnemers.
- Artikel 4:16 lid 1: indien een financiële onderneming werkzaamheden uitbesteedt aan een derde, draagt die financiële onderneming er zorg voor dat deze derde de ingevolge dit deel met betrekking tot die werkzaamheden op de uitbestedende financiële onderneming van toepassing zijnde regels naleeft.
- Artikel 4:91a lid 11: de artikelen 5:30a t/m 5:30d zijn van overeenkomstige toepassing op een beleggingsonderneming die een georganiseerde handelsfaciliteit of multilaterale handelsfaciliteit exploiteert.
- Artikel 4:91b: de beleggingsonderneming ziet toe op de orders met inbegrip van verrichte transacties en annuleringen die de deelnemers, leden en gebruikers van de georganiseerde handelsfaciliteit of multilaterale handelsfaciliteit via haar systemen verrichten opdat zij inbreuken op de regelingen en procedures, bedoeld in lid 1, handelsvoorwaarden die de ordelijke werking van de markt verstoren, gedragingen die op marktmisbruik kunnen wijzen of systeemstoringen in verband met een financieel instrument, kan vaststellen. Zij melden ernstige inbreuken hierop aan de AFM.
- Artikel 5:30 lid 1: de marktexploitant zorgt ervoor dat de gereguleerde markt onder meer (a) beschikt over regels en procedures voor het signaleren en beheersen van potentiële negatieve gevolgen voor de exploitatie of de goede werking van de gereguleerde markt of voor haar deelnemers van conflicten tussen de belangen van de gereguleerde markt, de eigenaars of de marktexploitant, (b) adequaat is toegerust voor de beheersing van de risico's waaraan zij is blootgesteld door in ieder geval te beschikken over regels en procedures om alle risico's van betekenis voor de exploitatie te signaleren en doeltreffende maatregelen te treffen om deze risico's te beperken, (c) beschikt over regels en procedures voor een gezond beheer van de technische werking van het systeem en over doeltreffende voorzorgsmaatregelen om met systeemstoringen verband houdende risico's te ondervangen.
- Artikel 5:30a lid 1: een marktexploitant zorgt ervoor dat de door hem geëxploiteerde gereguleerde markt beschikt over systemen, procedures en regelingen om onder andere de continuïteit van de bedrijfsuitoefening te waarborgen teneinde de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen in geval van een storing van zijn handelssystemen.
- Artikel 5:31 lid 1: indien een marktexploitant werkzaamheden uitbesteedt aan een derde, draagt de marktexploitant er zorg voor dat deze derde de ingevolge dit deel met betrekking tot die werkzaamheden van toepassing zijnde regels naleeft.
- Artikel 5:32 lid 2 en 3: de marktexploitant ziet toe op de orders, met inbegrip van de verrichte transacties en annuleringen, die de deelnemers of leden via de gereguleerde markt verrichten, opdat hij inbreuken op de regels en procedures, bedoeld in lid 1, handelsvoorwaarden die de ordelijke werking van de markt verstoren, gedragingen die op marktmisbruik kunnen wijzen of systeemstoringen met betrekking tot een financieel instrument, kan vaststellen. Zij melden ernstige inbreuken hierop aan de AFM.

Interveniëren

- Artikel 1:74: de toezichthouder¹⁵ kan ten behoeve van de uitoefening van een taak ingevolge deze wet van een ieder inlichtingen vorderen.
- Artikel 1:75, lid 1: de toezichthouder of de Europese Centrale Bank (ECB), indien deze bevoegd is toezicht uit te oefenen op grond van de artikelen 4 en 6 van de verordening banktoezicht, kan een persoon die niet voldoet aan hetgeen bij of krachtens deze wet is bepaald, door middel van het geven van een aanwijzing verplichten om binnen een door de toezichthouder, onderscheidenlijk de ECB, gestelde redelijke termijn ten aanzien van in de aanwijzingsbeschikking aan te geven punten een bepaalde gedragslijn te volgen.
- Artikel 1:75, lid 2: DNB of de ECB, indien deze bevoegd is toezicht uit te oefenen op grond van de artikelen 4 en 6 van de verordening banktoezicht, kan een aanwijzing als bedoeld in lid 1 eveneens aan een financiële onderneming geven indien zij tekenen ontwaart van een ontwikkeling die het eigen vermogen, de solvabiliteit of de liquiditeit, onderscheidenlijk de technische voorzieningen, van die financiële onderneming in gevaar kan brengen.

¹⁵ DNB of AFM, ieder voor zover belast met de uitoefening van taken ingevolge deze wet.

- Artikel 1:76, lid 1: de toezichthouder kan besluiten een of meer personen te benoemen als curator ten aanzien van alle of bepaalde organen of vertegenwoordigers van een financiële onderneming indien die financiële onderneming niet voldoet aan hetgeen ingevolge deze wet is bepaald. Dit besluit kan slechts worden genomen (lid 2) als (a) er geen aanwijzing als bedoeld in artikel 1:75, lid 1, is gegeven (b) overtreding een adequate functionering van de financiële onderneming ernstig in gevaar brengt en die financiële onderneming voorafgaand in de gelegenheid is gesteld haar zienswijze naar voren te brengen over het voorgenomen besluit (c) indien de overtreding de belangen van consumenten of, indien het financiële instrumenten of verzekeringen betreft, de belangen van cliënten met uitzondering van professionele beleggers ernstig in gevaar brengt en die financiële onderneming voorafgaand in de gelegenheid is gesteld haar zienswijze naar voren te brengen over het voorgenomen besluit.
- Artikel 1:79: de toezichthouder kan een last onder dwangsom opleggen ter zake van een overtreding van bepaalde wettelijke voorschriften.
- Artikel 1:80: de toezichthouder kan een bestuurlijke boete opleggen ter zake van een overtreding van bepaalde wettelijke voorschriften.

Informatiedeling

- Artikel 1:90, lid 5: onverminderd artikel 1:89, lid 1 (verbod om van vertrouwelijke gegevens/inlichtingen anders gebruik te maken of daaraan anders bekendheid te geven dan voor de uitvoering van zijn taak of door deze wet wordt geëist) verstrekt de toezichthouder eigener beweging of desgevraagd de vertrouwelijke gegevens of inlichtingen aan de andere toezichthouder of aan de minister van Fin, die deze met het oog op de stabiliteit van het financiële stelsel behoeft.
- Artikel 1:93, lid 1, onder j: de toezichthouder kan, in afwijking van artikel 1:89, lid 1, vertrouwelijke gegevens of inlichtingen verkregen bij de vervulling van de hem ingevolge deze wet opgedragen taak, verstrekken aan: de minister van JenV, voor zover de gegevens of inlichtingen dienstig zijn voor de uitoefening van zijn taken op grond van artikel 2, lid 1, van de Wet controle op rechtspersonen.
- Artikel 1:93a: indien DNB ingevolge afdeling 3.6.2. toezicht houdt op geconsolideerde basis op een Nederlandse beleggingsonderneming of Nederlandse bank dan wel toezicht houdt op een financiële onderneming binnen een groep waarop geconsolideerd toezicht wordt gehouden, brengt zij de minister van Fin en de instanties, bedoeld in artikel 1:93, lid 1, onderdeel a, onverwijld op de hoogte van noodsituaties, waaronder ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten, die de liquiditeit van de markt en de stabiliteit van het financiële stelsel in de lidstaat waar financiële ondernemingen binnen de groep die in het geconsolideerd toezicht betrokken zijn hun zetel hebben, kunnen aantasten en deelt zij alle informatie mede die voor de uitoefening van hun taken noodzakelijk is.

Besluit prudentiële regels Wft (Bpr)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 10, lid 1: een financiële onderneming zoals een bank draagt zorg voor een systematische analyse van integriteitsrisico's¹⁶.
- Artikel 12, lid 1: een financiële instelling zoals een bank beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot de omgang met en vastlegging van incidenten¹⁷.
- Artikel 12, lid 2: de financiële onderneming neemt naar aanleiding van een incident maatregelen die zijn gericht op het beheersen van de opgetreden risico's en het voorkomen van herhaling.
- Artikel 12, lid 3: de financiële onderneming, zoals een bank informeert de Nederlandsche Bank onverwijld omtrent incidenten.
- Artikel 17, lid 1: de bedrijfsvoering van een betaalinstantie, clearinginstelling, elektronisch geldinstelling, bank, kredietunie, premiepensioeninstelling, verzekeraar met beperkte risico-omvang, wisselinstelling of bijkantoor als bedoeld in de artikelen 3:17, lid 1, 3:23, 3:24a,

¹⁶ Artikel 1 Bpr: integriteitsrisico: gevaar voor aantasting van de reputatie of bestaande of toekomstige bedreiging van vermogen of resultaat van een financiële onderneming als gevolg van een ontoereikende naleving van hetgeen bij of krachtens enig wettelijk voorschrift is voorgeschreven.

¹⁷ Artikel 1 Bpr: incident: gedraging of gebeurtenis die een ernstig gevaar vormt voor de integere uitoefening van het bedrijf van de desbetreffende financiële onderneming.

3:24b, 3:26 of 3:27 van de wet omvat: (a) een duidelijke, evenwichtige en adequate organisatiestructuur; (b) een duidelijke, evenwichtige en adequate verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden; (c) een adequate vastlegging van rechten en verplichtingen; (d) eenduidige rapportagelijnen; en (e) een adequaat systeem van informatievoorziening en communicatie.

- Artikel 20, lid 1: een financiële instelling zoals een bank beschikt over een informatiesysteem dat een effectieve beheersing van de bedrijfsprocessen en de risico's mogelijk maakt en dat voorziet in interne en externe informatiebehoefte.
- Artikel 20, lid 2: de financiële onderneming beschikt over procedures en maatregelen om de integriteit, voortdurende beschikbaarheid en beveiliging van geautomatiseerde gegevensverwerking te waarborgen.
- Artikel 23, lid 1: een bank, beheerder van een instelling voor collectieve belegging in effecten (icbe), beleggingsonderneming, betaalinstantie, clearinginstelling, elektronischgeldinstelling, kredietunie, premiepensioeninstelling, verzekeraar met beperkte risico-omvang, wisselinstelling of bijkantoor voert beleid gericht op het beheersen van relevante risico's.
- Artikel 23c, lid 1: een clearinginstelling als bedoeld in artikel 23, lid 1, beschikt over een plan dat voorziet in een duurzaam herstel van de financiële positie van de onderneming na een aanzienlijke verslechtering van de financiële positie.
- Artikel 26f, lid 1: een betaaldienstverlener voorziet in passende risicobeperkende maatregelen en controlemechanismen ter voorkoming van operationele en beveiligingsrisico's die zijn verbonden aan de door hem aangeboden betaaldiensten.
- Artikel 26f, lid 2: een betaaldienstverlener beschikt over procedures ter beheersing incidenten, inclusief een procedure om grote operationele incidenten en veiligheidsincidenten te detecteren en te classificeren.
- Artikel 26f, lid 3: een betaaldienstverlener verstrekt DNB ten minste jaarlijks een beoordeling van de operationele en beveiligingsrisico's en van de toereikendheid van de in reactie op deze risico's ingevoerde risicobeperkende maatregelen en controlemechanismen.
- Artikel 26g, lid 1: een betaaldienstverlener stelt DNB onverwijld in kennis van een groot operationeel of beveiligingsincident. Indien het incident gevolgen heeft of kan hebben voor de financiële belangen van hun betaaldienstgebruikers, stelt de betaaldienstverlener ook deze onverwijld van het incident in kennis en vermeldt hij welke maatregelen hij treft om de mogelijke schadelijke gevolgen van het incident te beperken.
- Artikel 26g, lid 2: een betaaldienstverlener verstrekt ten minste jaarlijks statistische gegevens over de door hem geconstateerde fraude met betrekking tot verschillende betaalmiddelen aan de Nederlandsche Bank.
- Artikel 26l: de artikelen 26e tot en met 26k zijn van toepassing op betalingstransacties in alle valuta, waarbij één of de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zijn zetel in een lidstaat heeft, met betrekking tot de delen van de betalingstransactie die binnen een lidstaat worden uitgevoerd.
- Artikel 27, lid 1: een financiële onderneming of bijkantoor als bedoeld in de artikelen 3:18, lid 1, 3:22, 3:23, 3:24b, 3:26 of 3:27 Wft gaat niet over tot het uitbesteden van werkzaamheden indien die uitbesteding een belemmering kan vormen voor een adequaat toezicht op de naleving van het bij of krachtens het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen van de wet bepaalde.

Interveniëren

- Artikel 16, lid 1: een financiële onderneming of bijkantoor als bedoeld in artikel 11, lid 1, onderzoekt, op verzoek van DNB, of in haar administratie bepaalde personen of instellingen voorkomen die naar het oordeel van de minister van Fin, in verband met vermoede terroristische activiteiten of daarmee verband houdende activiteiten, de integriteit van de financiële sector kunnen schaden.

Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (Bqfo)

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 19, lid 1: een beheerder van een icbe, bewaarder van een icbe, icbe of pensioenbewaarder beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot de omgang met en vastlegging van incidenten¹⁸.
- Artikel 19, lid 2: de beheerder van een icbe, bewaarder van een icbe, icbe of pensioenbewaarder neemt naar aanleiding van een incident maatregelen die zijn gericht op het beheersen van de opgetreden risico's en het voorkomen van herhaling.
- Artikel 24, lid 1: een beleggingsonderneming beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot de behandeling en administratieve vastlegging van incidenten.
- Artikel 24, lid 2: de beleggingsonderneming neemt naar aanleiding van een incident maatregelen die zijn gericht op het beheersen van de opgetreden risico's en het voorkomen van herhaling.
- Artikel 29, lid 1: een financiële dienstverlener stelt procedures en maatregelen vast met betrekking tot de omgang met en vastlegging van incidenten.
- Artikel 29, lid 2: de financiële dienstverlener neemt naar aanleiding van een incident passende maatregelen. Deze maatregelen zijn gericht op het beheersen van de opgetreden risico's en het voorkomen van herhaling.
- Artikel 29a, lid 1: de bedrijfsvoering van een Nederlandse beheerder van een beleggingsinstelling voldoet aan artikel 18 van Richtlijn 2011/61/EU betreffende beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (AIFMD) (artikel 18: onder meer: beheerders van beleggingsinstellingen beschikken te allen tijde over adequate en voldoende personele en technische middelen om het beheer van abi's naar behoren te kunnen uitvoeren. Dit wordt nader uitgewerkt in AIFMD Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 231/2013.).
- Artikel 29a, lid 2: de bedrijfsvoering van een beleggingsonderneming voldoet aan artikel 16, lid 2 en 5, tweede alinea, van de richtlijn markten voor financiële instrumenten 2014 (MiFID II; Richtlijn 2014/65/EU) en de artikelen 21 en 24 van de gedelegeerde verordening (EU) 2017/565 (markten voor financiële instrumenten 2014 inzake organisatorische eisen).
- Artikel 30, lid 4: de financiële onderneming beschikt over procedures en maatregelen om de vertrouwelijkheid en integriteit van informatie en de voortdurende beschikbaarheid en beveiliging van geautomatiseerde gegevensverwerking te waarborgen.
- Artikel 19, lid 3: de beheerder van een icbe, bewaarder van een icbe, icbe of pensioenbewaarder informeert AFM onverwijld omtrent incidenten.
- Artikel 24, lid 3: de beleggingsonderneming informeert AFM onverwijld omtrent incidenten.
- Artikel 29, lid 3: de financiële dienstverlener informeert AFM onverwijld omtrent incidenten.
- Artikel 37: een financiële onderneming gaat niet over tot het uitbesteden van werkzaamheden indien dat een belemmering vormt voor een adequaat toezicht op de naleving van het deel gedragstoezicht van de Wft.
- Artikel 37a: uitbesteding van werkzaamheden in een Nederlandse beheerde beleggingsinstelling dient te voldoen aan artikel 20 AIFMD (Richtlijn 2011/61/EU; artikel 20 bevat verplichtingen ten aanzien van delegatie door beheerders van beleggingsinstellingen. Dit wordt nader uitgewerkt in AIFMD Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 231/2013.).
- Artikel 37b: bevat verplichtingen voor uitbesteding door bewaarders van beleggingsinstellingen en icbe's.
- Artikelen 38 en 38a: bevatten verplichtingen voor uitbesteding door een icbe.

AIFMD Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 231/2013

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 58, lid 1: beheerders van beleggingsinstellingen treffen passende en toereikende regelingen voor het opzetten van geschikte elektronische systemen die ervoor moeten zorgen dat elke portfeuilletransactie of inschrijvings- of, in voorkomend geval, terugbetalingsorder tijdig en naar behoren wordt geregistreerd.
- Artikel 58, lid 2: waar zulks passend is, zorgen beheerders van beleggingsinstellingen voor een hoge mate van beveiliging tijdens de elektronische gegevensverwerking en waarborgen zij de integriteit en de vertrouwelijkheid van de bijgehouden gegevens.
- Artikel 75 t/m 82: bevat nadere uitwerking van uitbestedingsregels voor beheerders van beleggingsinstellingen. Zie bijvoorbeeld: de beheerder van de beleggingsinstelling zorgt ervoor

¹⁸ Artikel 1 Bgfo: incident: gedraging of gebeurtenis die een ernstig gevaar vormt voor de integere uitoefening van het bedrijf van de desbetreffende financiële onderneming.

dat de gedelegeerde alle vertrouwelijke informatie over de beheerder, de beleggingsinstelling waarop de delegatie betrekking heeft, en de beleggers in die beleggingsinstelling beschermt en dat de beheerder ervoor zorgt dat de gedelegeerde overgaat tot de opstelling, implementatie en instandhouding van een noodplan dat voorziet in calamiteitenbeheersing en in een periodieke controle van de back-upvoorzieningen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de aard van de gedelegeerde taken.

MiFID II Gedelegeerde Verordening 2017/565

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 21, lid 1: bevat een aantal specifiek opgesomde organisatorische vereisten voor beleggingsondernemingen.
- Artikel 21, lid 2: beleggingsondernemingen gaan over tot het opzetten, implementeren en in stand houden van afdoende systemen en procedures om de veiligheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen, rekening houdend met de aard van de informatie in kwestie.
- Artikel 21, lid 3: beleggingsondernemingen belasten zich ermee een adequaat bedrijfscontinuïteitsbeleid vast te stellen, te implementeren en in stand te houden teneinde te waarborgen dat bij een onderbreking van hun systemen en procedures kritieke gegevens en bedrijfsfuncties beschermd zijn en hun beleggingsdiensten en -activiteiten worden voortgezet, of — wanneer dat niet mogelijk is — dat deze gegevens en bedrijfsfuncties zo spoedig mogelijk worden hersteld en hun beleggingsdiensten en -activiteiten zo spoedig mogelijk worden hervat.
- Artikel 21, lid 5: beleggingsondernemingen houden toezicht op en gaan op gezette tijden over tot een evaluatie van de deugdelijkheid en effectiviteit van de door hen overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 opgezette systemen, internecontroleprocedures en regelingen, en nemen passende maatregelen om eventuele onvolkomenheden te verhelpen.
- Artikelen 30, 31, 32: bevatten nadere uitwerking van uitbestedingsregels voor beleggingsondernemingen.

Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/584¹⁹

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 6: bevat verplichtingen in het geval van uitbesteding door handelsplatformen.
- Artikel 8: bevat verplichtingen ten aanzien van het testen van verhandelingsystemen. Handelsplatformen gebruiken vóór de invoering of aanpassing van een verhandelingsstelsel duidelijk omschreven ontwikkelings- en testmethoden die ten minste een aantal specifiek opgenomen elementen garanderen.
- Artikel 15, lid 1: handelsplatformen kunnen te allen tijde aantonen dat hun systemen over voldoende stabiliteit beschikken door doeltreffende regelingen voor bedrijfscontinuïteit in te voeren ter bestrijding van versturende incidenten.
- Artikel 15, lid 2: de regelingen voor bedrijfscontinuïteit garanderen dat de handel binnen ongeveer twee uur na een versturend incident kan worden hervat en dat de maximale hoeveelheid gegevens die na een versturend incident bij een IT-dienst van het handelsplatform verloren is gegaan, nagenoeg tot nul wordt beperkt.
- Artikel 16, lid 1: handelsplatformen stellen een bedrijfscontinuïteitsplan op om doeltreffende regelingen voor bedrijfscontinuïteit als bedoeld in artikel 15 ten uitvoer te leggen. Het bedrijfscontinuïteitsplan voorziet in procedures en regelingen voor het beheer van versturende incidenten. Lid 2 bevat specifieke vereisten voor het plan.
- Artikel 23, lid 1: handelsplatformen beschikken over procedures en regelingen voor fysieke en elektronische beveiliging om hun systemen te beschermen tegen misbruik of ongeoorloofde toegang en om de integriteit te waarborgen van de gegevens die deel uitmaken van of worden doorgegeven via hun systemen, met inbegrip van regelingen om de risico's van aanvallen op informatiesystemen, zoals gedefinieerd in artikel 2, onder a, van Richtlijn 2013/40/EU van het Europees Parlement en de Raad, te voorkomen of tot een minimum te beperken.

¹⁹ Houdende aanvulling van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot technische reguleringsnormen ter specificatie van de organisatorische vereisten voor handelsplatformen. Van toepassing via artikelen 5:30b lid 5 en 5:30c lid 5 Wft, jo. 48 MiFID II Richtlijn.

- Artikel 23, lid 2: met name bepalen en handhaven handelsplatformen maatregelen en regelingen voor fysieke en elektronische beveiliging om onverwijld risico's te omschrijven, te voorkomen of te minimaliseren die betrekking hebben op (a) onbevoegde toegang tot hun verhandelingsstelsel of een deel daarvan, inclusief onbevoegde toegang tot bedrijfsruimten en datacentra (b) interferenties tussen systemen waardoor de werking van een informatiesysteem ernstig wordt belemmerd of afgebroken door het doorgaan, beschadigen, wissen, aantasten, wijzigen of weglaten van die gegevens, of door deze gegevens ontoegankelijk te maken (c) interferenties tussen gegevens waardoor gegevens in het informatiesysteem worden gewist, beschadigd, gewijzigd of weggelaten, of waardoor deze gegevens ontoegankelijk worden gemaakt (d) onderscheppingen met technische middelen van niet-openbare transmissies van gegevens naar, vanuit of binnen een informatiesysteem, met inbegrip van elektromagnetische emissies uit een informatiesysteem dat deze gegevens bevat.
- Artikel 23, lid 3: handelsplatformen stellen de bevoegde autoriteit onverwijld in kennis van gevallen van misbruik of onbevoegde toegang door onmiddellijk een incidentverslag op te stellen waarin melding wordt gemaakt van de aard van het incident, de maatregelen die naar aanleiding van het incident zijn vastgesteld en de initiatieven die zijn genomen om herhaling van dergelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

Regeling DNB afwikkelondernemingen Wft

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 2: een afwikkelonderneming beschikt over een deugdelijke, duidelijke en afdwingbare juridische grondslag voor haar activiteiten in alle rechtsgebieden die voor haar activiteiten relevant zijn.
- Artikel 3: een afwikkelonderneming beschikt over een duidelijke, evenwichtige en adequate bestuurlijke organisatie die rekening houdt met de maatschappelijke belangen van haar dienstverlening en de belangen van alle relevante belanghebbenden.
- Artikel 4: een afwikkelonderneming beschikt over een deugdelijk kader van regels en procedures voor de beheersing van haar risico's.
- Artikel 10: een afwikkelonderneming identificeert, bewaakt en beheerst haar algemene bedrijfsrisico's adequaat en beschikt over voldoende liquide activa of andere mogelijkheden die waarborgen dat de afwikkelonderneming haar bedrijfsvoering en dienstverlening kan voortzetten dan wel uitvoering kan geven aan haar herstelplan of in een uiterst geval haar afbouwplan indien deze risico's zich voordoen.
- Artikel 12, lid 1: een afwikkelonderneming identificeert, bewaakt en beheerst haar operationele risico's adequaat. Een afwikkelonderneming maakt daarbij gebruik van systemen, beleid en controlemaatregelen die tezamen de operationele betrouwbaarheid van de afwikkelonderneming waarborgen en mogelijkheden bieden om de capaciteit van haar dienstverlening op te schalen. Een afwikkelonderneming stuurt aan op het voortzetten van haar bedrijfsvoering en dienstverlening en op tijdig herstel indien sprake is van een onderbreking daarin.
- Artikel 13: een afwikkelonderneming identificeert, bewaakt en beheerst haar risico's als gevolg van indirecte deelnemers adequaat.
- Artikel 14: een afwikkelonderneming die werkzaamheden verricht gericht op salderen identificeert, bewaakt en beheerst haar risico's als gevolg van verbindingen met andere afwikkelondernemingen adequaat.

Regeling Oversight goede werking betalingsverkeer

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 2, lid 2: deze regeling is van toepassing op banken, betaalinstanties en elektronischgeldinstellingen die 60 miljoen of meer girale betalingstransacties per kalenderjaar verrichten.
- Artikel 4, lid 1: een instantie beschikt over een duidelijke, evenwichtige en adequate bestuurlijke organisatie die rekening houdt met het maatschappelijke belang van een goed functionerend betalingsverkeer en de belangen van alle relevante belanghebbenden.

- Artikel 4, lid 2: de taken en verantwoordelijkheden voor het betalingsverkeer en de hierbij gehanteerde normen, waaronder in ieder geval voor beschikbaarheid en beveiliging, zijn binnen een instelling op eenduidige wijze en voldoende hoog niveau belegd.
- Artikel 5: een instelling beschikt over een deugdelijk kader van regels en procedures voor de beheersing van risico's in relatie tot het betalingsverkeer. Hierbij wordt op adequate wijze invulling gegeven aan hetgeen in artikel 6 gesteld is inzake operationele risico's.
- Artikel 6, lid 1: een instelling identificeert, bewaakt en beheerst haar operationele risico's inzake het betalingsverkeer adequaat. Een instelling maakt daarbij gebruik van systemen, beleid en beheersmaatregelen die risico's signaleren en de impact van risico's beperken. Een instelling stuurt aan op het tijdig voortzetten van haar bedrijfsvoering en dienstverlening en op tijdig herstel indien sprake is van onderbreking daarin. De systemen zijn zo ingericht dat deze een hoog niveau van beschikbaarheid en veiligheid waarborgen.
- Artikel 6, lid 5: voor de beveiliging van het betalingsverkeer heeft de instelling adequate procedures en neemt maatregelen om zich te kunnen houden aan nationale en internationale regelgeving.
- Artikel 6, lid 6: de instelling ziet er op systematische wijze op toe dat de procedures en maatregelen ten aanzien van de beveiliging en beschikbaarheid worden nageleefd.

11. Gezondheidszorg

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3: de zorgaanbieder organiseert de zorgverlening op zodanige wijze, bedient zich zowel kwalitatief als kwantitatief zodanig van personele en materiële middelen en, voor zover nodig, bouwkundige voorzieningen en, indien hij een instelling is, draagt tevens zorg voor een zodanige toedeling van verantwoordelijkheden, bevoegdheden alsmede afstemmings- en verantwoordingsplichten, dat een en ander redelijkerwijs moet leiden tot het verlenen van goede zorg.
- Artikel 7, lid 1: de zorgaanbieder draagt zorg voor systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de zorg.
- Artikel 7, lid 2: de verplichting van lid 1 houdt, de aard en omvang van de zorgverlening in aanmerking genomen, in (a) het op systematische wijze verzamelen en registreren van gegevens betreffende de kwaliteit van de zorg op zodanige wijze dat de gegevens voor eenieder vergelijkbaar zijn met gegevens van andere zorgaanbieders van dezelfde categorie (b) het aan de hand van de gegevens, bedoeld in onderdeel a, op systematische wijze toetsen of de wijze van uitvoering van artikel 3 leidt tot goede zorg (c) het op basis van de uitkomst van de toetsing, bedoeld in onderdeel b, zo nodig veranderen van de wijze waarop artikel 3 wordt uitgevoerd.
- Artikel 11, lid 1: de zorgaanbieder doet bij de Inspectie van Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) onverwijld melding van onder meer (a) iedere calamiteit die bij de zorgverlening heeft plaatsgevonden.
- Artikel 11, lid 2: de zorgaanbieder en de zorgverleners die zorg verlenen aan zijn cliënten, verstrekken bij en naar aanleiding van een melding als bedoeld in lid 1 aan de ingevolge deze wet met toezicht belaste ambtenaar de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens over gezondheid en andere bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, die voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn.

Interveniëren

- Artikel 24, lid 1: de ambtenaren van IGJ zijn belast met het toezicht op de naleving van hetgeen bij of krachtens de artikelen 2 t/m 11 en 13 t/m 23, dan wel in een aanwijzing of bevel als bedoeld in artikel 27 of 28 is bepaald. Zij rapporteren daaromtrent aan de minister van VWS.
- Artikel 25, lid 1: IGJ onderzoekt meldingen van aanbieders en zorgverleners als bedoeld in artikel 11 en andere meldingen, teneinde vast te stellen of sprake is van een situatie die voor de veiligheid van cliënten of de zorg een ernstige bedreiging kan betekenen, of met het oog op het belang van een goede zorg anderszins noodzaakt tot nader onderzoek.

- Artikel 27, lid 1: indien de minister van VWS van oordeel is dat het bepaalde bij of krachtens de artikel 2, 3, 4, lid 1, onderdelen a en b, en 5 t/m 10 niet wordt nageleefd, kan hij, in voorkomend geval in overeenstemming met de betrokken minister, de zorgaanbieder een schriftelijke aanwijzing geven (met daarin te nemen maatregelen, lid 2).
- Artikel 27, lid 4: indien het nemen van maatregelen in verband met gevaar voor de veiligheid of de gezondheid redelijkerwijs geen uitstel kan lijden, kan de met het toezicht belaste ambtenaar een schriftelijk bevel geven. In voorkomend geval wordt daarvan onverwijld mededeling gedaan aan de betrokken minister. Het bevel heeft een geldigheidsduur van zeven dagen.
- Artikel 28: de minister van VWS kan als de organisatiestructuur van de zorgaanbieder in ernstige mate afbreuk doet aan het verlenen van goede zorg als bedoeld in artikel 2, de aanwijzing als bedoeld in artikel 27, lid 1, in de vorm van een structurele maatregel aan de zorgaanbieder opleggen teneinde voortgaande inbreuk op de kwaliteit van de zorgverlening te voorkomen.
- Artikel 29, lid 1: bevoegdheid minister van VWS, in voorkomend geval in overeenstemming met de betrokken minister, tot toepassing van bestuursdwang ter handhaving van de bij artikel 5:20, lid 1, van de Awb gestelde verplichting, het bepaalde bij of krachtens de artikel 13 t/m 23 dan wel een krachtens artikel 27 of 28 gegeven aanwijzing of bevel.
- Artikel 29, lid 2: bevoegdheid minister van VWS om een last onder dwangsom op te leggen aan de zorgaanbieder en de zorgverlener die geen gegevens verstrekken als bedoeld in de artikel 7b, lid 2, en 11, lid 2, of geen medewerking verleent aan de inzage van dossiers als bedoeld in artikel 24, lid 4.
- Artikel 30, lid 1: bevoegdheid minister VWS, in voorkomend geval in overeenstemming met de betrokken minister, een bestuurlijke boete op te leggen ter zake van een handelen of nalaten in strijd met artikel 11, lid 1 (meldplicht zorgaanbieders) (lid 2, en hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie).

Informatiedeling

- Artikel 26, lid 1: IGJ en de Nederlandse Zorgautoriteit verstrekken elkaar desgevraagd de voor de uitoefening van hun taak benodigde inlichtingen en gegevens, alsmede inzage van zakelijke gegevens en bescheiden, voor zover dat voor de invulling van die taak redelijkerwijs nodig is.
- Artikel 26, lid 2: IGJ verstrekt de Autoriteit persoonsgegevens (AP) de gegevens en inlichtingen die van belang kunnen zijn voor de uitoefening van diens wettelijke taken.

Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg²⁰

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 15a, lid 1: de zorgaanbieder stelt gegevens van de cliënt slechts beschikbaar via een elektronisch uitwisselingssysteem, voor zover de zorgaanbieder heeft vastgesteld dat de cliënt daartoe uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven.
- Artikel 15a, lid 3: de zorgaanbieder stelt gegevens van de cliënt slechts beschikbaar via een elektronisch uitwisselingssysteem, voor zover bij het raadplegen van die gegevens door een andere zorgaanbieder, de persoonlijke levenssfeer van een ander dan de cliënt niet wordt geschaad.
- Artikel 15c, lid 1: de zorgaanbieder geeft de cliënt informatie over zijn rechten bij elektronische gegevensuitwisseling, de wijze waarop hij zijn rechten kan uitoefenen en over de werking van het elektronisch uitwisselingssysteem dat voor de gegevensuitwisseling wordt gebruikt. Indien nieuwe categorieën van zorgaanbieders aansluiten bij het elektronisch uitwisselingssysteem, of de werking van het elektronisch uitwisselingssysteem anderszins substantieel wordt gewijzigd, informeert de zorgaanbieder de cliënt over deze wijziging alsmede over de mogelijkheid om de gegeven toestemming, bedoeld in artikel 15a, aan te passen of in te trekken.
- Artikel 15j, lid 1: bij AMvB kunnen regels worden gesteld over de functionele, technische en organisatorische maatregelen voor het beheer, de beveiliging en het gebruik van een zorginformatiesysteem of een elektronisch uitwisselingssysteem.

²⁰ De IGJ is onder meer belast met toezicht op de kwaliteit van zorgverlening door beroepsbeoefenaren en instellingen op het terrein van de gezondheids- en jeugdzorg. De wijze van omgang met persoonsgegevens is hier onderdeel van voor zo ver deze de kwaliteit en veiligheid van de zorgverlening raakt.

Besluit elektronische gegevensverwerking door zorgaanbieders

Wettelijke verplichtingen

- Artikel 3, lid 1: de verantwoordelijke voor een elektronisch uitwisselingssysteem draagt overeenkomstig het bepaalde in NEN 7510 en NEN 7512, zorg voor een veilig en zorgvuldig gebruik van dat elektronisch uitwisselingssysteem.
- Artikel 3, lid 2: een zorgaanbieder draagt overeenkomstig het bepaalde in NEN 7510 en NEN 7512, zorg voor een veilig en zorgvuldig gebruik van het zorginformatiesysteem en een veilig en zorgvuldig gebruik van het elektronisch uitwisselingssysteem waarop hij is aangesloten.
- Artikel 3, lid 3: de verantwoordelijke voor een elektronisch uitwisselingssysteem werkt met een zorgserviceprovider die is geautoriseerd op basis van overeenkomstig NEN 7512 vastgestelde criteria.
- Artikel 3, lid 4: een rechtspersoon, niet zijnde een zorgaanbieder, die een elektronisch uitwisselingssysteem beheert en in stand houdt, voldoet aan de volgende voorwaarden (a) een van de rechtspersoon onafhankelijke organisatie heeft na onderzoek vastgesteld dat de rechtspersoon en het systeem dat hij beheert voldoen aan het bepaalde in NEN 7510 en NEN 7512 en heeft die bevinding opgenomen in een door die organisatie ten behoeve van de rechtspersoon opgesteld audit-rapport (b) de in onderdeel a bedoelde vaststelling is niet langer dan vijf jaar geleden gedaan.
- Artikel 6: de zorgaanbieder als verantwoordelijke voor een zorginformatiesysteem en de verantwoordelijke voor een elektronisch uitwisselingssysteem, vergewissen zich steeds van de laatste stand van de wetenschap en techniek met betrekking tot informatiebeveiliging en de bescherming van persoonsgegevens, en verantwoorden zich over de toepassing daarvan bij de inrichting en het gebruik van hun systemen.
- Artikel 7: voor de uitvoering van dit besluit wordt toepassing gegeven aan de laatste uitgave van de genoemde NEN. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport doet van een nieuwe uitgave van NEN, mededeling in de Staatscourant. Bij die mededeling wordt bekend gemaakt op welke datum de nieuwe uitgave van toepassing wordt, waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen bestaande en nieuwe elektronische uitwisselingssystemen en zorginformatiesystemen.
- Artikel 9a: dit besluit berust op artikel 15j, lid 1, van de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg.